

## CONCEPTVERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD DER GEMEENTE HAARLEM OP WOENSDAG 28 MAART 2018 OM 19.30 UUR

Zie gele markeringen op pagina 17, 18, 20, 28, 31, 32 en 35

Voorzitter: de heer J. Wienen  
Griffier: mevrouw J. Spier  
Wethouders: de heer J. Botter, de heer F.J. Roduner, mevrouw C.Y. Sikkema, de heer M. Snoek en de heer J.K.N. Van Spijk

Aanwezig zijn 39 leden: de heer M. Aynan (Jouw Haarlem), de heer A. Azannay (GroenLinks Haarlem), de heer J.M. Baaijens (Actiepartij), de heer R.H. Berkhout (GroenLinks Haarlem), de heer A.F. Bloem (SP), de heer J. Boer (VVD), de heer M.A. Brander (PvdA), de heer J.A.F. van der Bruggen (PvdA), mevrouw F.G. Cannegieter (D66), mevrouw A. Dekker (D66), de heer G.B. van Driel (CDA), de heer M. El Aichi (CDA), de heer J. Fritz (PvdA), de heer F.H. Garretsen (SP), de heer M. de Groot (D66), de heer B. Gün (GroenLinks Haarlem), de heer G. Hulster (Actiepartij), mevrouw M.D.A. Huysse (GroenLinks Haarlem), mevrouw J. van Ketel (Actiepartij), mevrouw S.K. Klazes (GroenLinks), mevrouw F. de Leeuw (Ouderenpartij Haarlem), de heer B. vanLeeuwen (D66), mevrouw D. Leitner (D66), mevrouw D. van Loenen (PvdA), de heer D. Mohr (OFM), mevrouw M. Otten (VVD), mevrouw S. Özoğul (SP), mevrouw E. de Raadt (CDA), de heer A.P.D. van den Raadt (Trots), de heer M.J.A.E. Rijssenbeek (D66), de heer W.J. Rutten (VVD), mevrouw M.C.M. Schopman (PvdA), mevrouw H.A. van der Smagt (VVD), de heer F.N.G. Smit (OPH), de heer P. Spijkerman (D66), mevrouw M.A. Sterenberg (VVD), de heer F.C. Visser (ChristenUnie), de heer J.J. Visser (CDA) en mevrouw L.C. van Zetten (Hart voor Haarlem)

Afwezig: -

### 1. OPENING DOOR DE RAADSVORZITTER

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open de vergadering van de gemeenteraad van de stad Haarlem, de laatste vergadering vermoedelijk van de raadsperiode 2014-2018. Hartelijk welkom, natuurlijk aan de leden van de raad. Iedereen is er wel, maar nog niet iedereen zit, maar dat komt ook goed. Ook welkom aan alle gasten.

### 2. VASTSTELLING ONTWERP-NOTULEN VAN DE VERGADERING VAN 15 MAART 2018

De VOORZITTER: Voordat wij overgaan tot de belangrijkste zaken in deze vergadering, namelijk het bepalen of de nieuwgekozen raadsleden ook toegelaten kunnen worden en het afscheid nemen van vertrekkende raadsleden, wil ik kort nog eventjes de ontwerp-notulen van de vergadering van 15 maart aan u voorleggen. Kunt u daarmee instemmen? Dan heeft u bijna uw hele eigen geschiedenis ook vastgelegd. Ja, u bent het ermee eens? Dan zijn ze vastgesteld.

### 3. VERSLAG VAN BEVINDINGEN VAN DE VOORZITTER VAN DE COMMISSIE CONTROLE UITSLAG GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN EN ONDERZOEK GELOOFSBRIEVEN

De VOORZITTER: Dan gaan we naar het verslag van bevindingen van de commissie van controle uitslag gemeenteraadsverkiezingen en onderzoek geloofsbrieven. Ik heb begrepen dat de commissie die wij vorige vergadering hebben ingesteld onder leiding van Gideon van Driel, haar werk gedaan heeft en dat hij verslag zal uitbrengen van het onderzoek. De heer Van Driel heeft het woord.

De heer VAN DRIEL: Dank u, voorzitter, dat zal ik doen. De commissie geloofsbrieven uit de raad van de gemeente Haarlem heeft de geloofsbrieven en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen. Die zijn ingezonden door Moussa Aynan, Robbert Berkhout, Joris Blokpoel, Jeroen Boer, Meryem Cimen, Peter van den Doel, Ron Dreijer, Jasper Drost, Mostapha El Aichi, Frits Garretsen, Micha de Groot, Burham Gün, Gertjan Hulster, Peter van Kessel, Ziggy Klazes, Annemieke Kok, Bas van Leeuwen, Dilia Leitner, Melissa Oosterbroek, Mirjam Otten, Sibel Özogul-Özen, Sander van den Raadt, Eva de Raadt, Maarten Rijssenbeek, Floor Roduner, Sacha Schneiders-Spoor, Marceline Schopman, Frans Smit, Marion Steyger, Anne Sterenberg, Roséanne Timmer-Aukes, Ienke Verhoeff, Frank Visser, Jurrit Visser, Maarten Wiedemeijer, Isabelle Wisse, Ibrahim Yerden en Louise van Zetten. Op 23 maart 2018 zijn bovengenoemde personen benoemd tot lid van de gemeenteraad. De commissie rapporteert de raad dat zij de bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht. Met betrekking tot de rechtmatigheid van de verkiezing heeft de commissie geen onrechtmatigheden geconstateerd. De verkiezing is volgens de bepalingen in de Kieswet verlopen. Met betrekking tot de toelating van de raadsleden is gebleken dat de benoemden aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen, waarbij voor één benoemd raadslid artikel 13:2A van de gemeenteraad van toepassing is, inhoudende dat de benoemde gelijktijdig wethouder en raadslid is. De commissie adviseert tot toelating van de benoemden als lid van de raad van de gemeente Haarlem.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wenst iemand hier nog iets over te vragen of te zeggen? Dat is niet het geval. Dan vraag ik of u instemt met het advies van de commissie. Ja [applaus].

De heer VISSER (ChristenUnie): Voorzitter, even een technisch vraagje. Er werd net gezegd één, maar er zijn toch twee wethouders in de raad gekozen? Of zit ik eraan?

De VOORZITTER: Meneer Van Driel.

De heer VAN DRIEL: Ja, voorzitter, ik snap de verwarring. U doelt, denk ik, op de heer Snoek, maar de heer Snoek heeft zijn benoeming niet aanvaard, althans hij neemt geen plaats in de gemeenteraad, maar blijft wel zitten als wethouder, anders dan de heer Roduner, die raadslid wordt en wethouder zal zijn.

De VOORZITTER: Goed, in ieder geval hebben wij net de nieuwgekozen leden toegelaten, dus zij zullen morgen worden toegelaten en ook beëdigd als lid van de nieuwe gemeenteraad. Meneer Aynan.

De heer AYNAN: Voorzitter, dank u wel. In aansluiting op de vraag van de heer Visser van de ChristenUnie. Wij hebben toch dualisme, hoe kan de heer Roduner dan tegelijkertijd wethouder zijn en raadslid?

De VOORZITTER: De heer Van Driel.

De heer VAN DRIEL: Ja, voorzitter het genoemde artikel 13:2A van de Gemeentewet regelt die situatie. Totdat het zittende college vertrekt en een nieuw college benoemd wordt, is het mogelijk om beide functies te vervullen, dus in uitzondering op de hoofdregel dat die twee functies niet verenigbaar zijn.

De heer AYNAN: Dank voor de toelichting.

De VOORZITTER: Een voorziening in de wet zelf. Dat was het wat betreft de toelating van de nieuwgekozen raadsleden? Ik heb begrepen dat er ook een motie is ingediend. Meneer Garretsen.

‘Motie Geen misslag in de uitslag

De raad, bijeen op 28 maart 2018,

Constaterende dat;

- Een communicatiestoornis tot gevolg had dat bij een stembureau onder meer het CDA en de SP 500 stemmen te veel kregen;
- Door deze fouten de uiteindelijke zetelverdeling, zoals weergegeven in de voorlopige uitslag, onjuist was;
- In 2014 in de loop van de verkiezingsavond de uitslag per stembureau werd doorgegeven met de bijbehorende opkomstpercentages;
- Tevens werd in 2014 op grond van de getelde stemmen steeds een voorspelling gegeven van de uiteindelijke zetelverdeling;

Overwegende dat;

- Fouten in de communicatie zo veel mogelijk dienen te worden voorkomen;
- In 2014 de verkiezingsavond meer onderhoudend en spannend was en bovendien de voorlopige uitslag maar weinig afweek van de definitieve uitslag;

Draagt de burgemeester op om:

- Te onderzoeken hoe grote fouten in de voorlopige uitslag in de toekomst zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen;
- Te streven naar een uitslagenavond in 2022 waarbij net zoals in 2014 in de loop van de avond de uitslag per stembureau bekend wordt gemaakt;

En gaat over tot de orde van de dag.

Frits Garretsen SP      Robbert Berkhout Groen Links Haarlem’

De heer GARRETSEN: Ja, voorzitter, de verkiezingsavond hoort een feest van de democratie te zijn, eindigend met gejuich of teleurstelling. Dit was, vergeleken met vier jaar geleden, bepaald geen feest van de democratie. Vier jaar geleden werd per stembureau, als de telling compleet was, de uitslag doorgegeven en ook het opkomstpercentage. Bij een aantal stembureaus werd ook een voorlopige uitslag voorspeld, zo weet ik nog dat we na een paar stembureaus op zes zetels stonden en uiteindelijk eindigden op vier, maar het was allemaal heel spannend en leuk. U weet net zo goed als ik wat er mis is gegaan bij deze verkiezingsavond. Deze motie roept u op, want u bent als burgemeester verantwoordelijk, heb ik van u begrepen, om na te gaan hoe misslagen in de volgende verkiezingsavond, in 2022, zo veel mogelijk voorkomen kunnen worden. Absolute garantie kunt u natuurlijk ook niet geven en om te bezien of u weer, net zoals in 2014, per stembureau, de uitslag, zodra die er is, wilt doorgeven. Dan hoeven we niet tot 23.30 uur te wachten, maar dan kunnen we al eerder genieten van de eerste uitslagen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Nu heeft u niet een letterlijke tekst gegeven, maar ik neem aan dat die wordt rondgestuurd?

De heer GARRETSEN: Die is digitaal verspreid. U weet dat, ondanks mijn verzet, wij gedigitaliseerd zijn.

De VOORZITTER: Ik weet het, maar ik moet het even checken. De motie ligt voor, is er nog iemand die daar verder het woord over wil voeren? Meneer Visser.

De heer VISSER (ChristenUnie): Ja, ik heb aan de indiener meegegeven dat er een kanttekening is. Wij staan er wel met een handtekening onder, maar voor ons staat zorgvuldigheid voorop. Het moet niet het proces verstoren. Als het daardoor foutengevoeliger is, staat zorgvuldigheid voorop, maar we sluiten ons erbij aan en ondertekenen het van harte.

De VOORZITTER: Dank u wel. Meneer Aynan.

De heer AYNAN: Voorzitter, dank u wel, sympathieke motie. Jullie suggereren, dat is ook uitsluitend naar andere manieren, dat van elk stembureau dat binnenkomt, de uitslag gelijk meegedeeld moet worden. Volgens mij moeten we daar een beetje vrij in zijn om het werkbaar te houden. Een ander punt is dat we de voorlopige uitslagen ook misschien maar gewoon moeten laten voor wat ze zijn en genoeg moeten nemen met de definitieve uitslag. Als u die punten meeneemt, als mogelijkheid, dan steun ik de motie van harte.

De VOORZITTER: Dank u wel.

De heer GARRETSEN: Voorzitter, het is de laatste raadsvergadering van deze raad. Ik heb vergeten te melden dat de logo's van de meeste partijen op deze motie staan. Ik zal me van mijn meest flexibele kant laten zien. De mogelijkheden die de heer Aynan noemt, zijn inderdaad mogelijk.

De VOORZITTER: Dank u wel, verder niemand? Wenst iemand nog stemming? Zij wordt met algemene stemmen aangenomen? Ja. Dan is die motie met algemene stemmen aanvaard.

#### 4. AFSCHIED VAN DE RAAD DOOR BURGEMEESTER EN VOORZITTER VAN DE RAAD, JOS WIENEN

De VOORZITTER: Dan gaan wij naar ons volgende agendapunt, afscheid van de vertrekkende raadsleden. Ik ga daarvoor staan. De gang van zaken is dat ik in ieder geval hier de raadsleden die vertrekken en niet morgen weer terugkomen, graag wil toespreken en bedanken voor hun inzet voor de gemeente. Daarna zal de nestor van de raad ook nog spreken en als er daarna nog behoefte is, dan merken we dat en dan voegen zich nog andere sprekers in het koor. Dames en heren, leden van de raad, familieleden en gasten. Vorige week hadden we verkiezingen voor de gemeenteraad. Dat betekent dat na vier jaar de oude gemeenteraad afzwaait en de nieuwe gekozenen hun plaats gaan innemen. Vanavond nemen wij daarom afscheid van 18 raadsleden. Sommigen van hen hebben zelf ervoor gekozen om een stapje terug te doen door niet meer beschikbaar te zijn voor de nieuwe periode, soms bepaalde de combinatie van de plaats op de lijst en de keus van de kiezer dat er niet direct een nieuw mandaat als volksvertegenwoordiger beschikbaar is. 21 raadsleden hopen we morgen weer terug te zien in de nieuwe raad. De gemeenteraad is een belangrijk orgaan in de stad en het belangrijkste orgaan in het gemeentebestuur. Gekozen door de bevolking berust vier jaar lang het hoogste gezag in de stad bij 39 inwoners. Zij bepalen de regelgeving, de beschikbaarheid van geld, de hoofdlijnen van beleid en zij kiezen en controleren de leden van het college van B en W, dat belast is met het bestuur van de stad. Het is mooi en verantwoordelijk werk, maar het kost ook heel veel tijd. Soms is het ook ondankbaar werk, als je vanuit de stad al niet regelmatig kritiek krijgt, dan krijg je die wel van je collega's. Meestal langs de lijnen van politieke partij en fractie wordt er heel wat afgetwist in deze raad. In zekere zin is dat ook nodig. Je kunt het niet iedereen naar de zin maken, er moeten keuzes gemaakt worden en je wilt je ook graag onderscheiden naar de kiezers toe, dus dan is het goed dat je daar met elkaar het debat over voert en uiteindelijk die keuzes maakt. De spanningen in de raad lopen dan soms ook hoog op. Heftige woorden en verwijten waren er regelmatig. Dat is wat de buitenwereld ziet en tegelijkertijd weet je ook dat er daarnaast veel collegialiteit is, humor, grapjes, en elkaar weer opzoeken en met elkaar doorpraten. Ook dat hoort bij het raadswerk. Sommigen zouden denk ik met verbazing gezien hebben hoe sommige leden van deze raad samen prachtig eenstemmig een lied ten gehore konden brengen, terwijl zij elkaar in deze raad bijna op leven en dood bevechten. Wij nemen afscheid en willen graag iedereen heel hartelijk danken voor die inzet voor de stad Haarlem. Dat is volgens mij voor iedereen toch een drijfveer, ik wil graag de stad waar ik in woon en waar ik me bij betrokken voel, dienen met het werk in deze gemeenteraad. In vroeger eeuwen is daarvoor een vroedschapspenning ingesteld waarmee raadsleden, vroedschapsleden moet ik eigenlijk zeggen, een soort vergoeding kregen voor hun werk. Tegenwoordig krijgt u dat in principe via de giro, dan wordt er een tegemoetkoming verstrekt. De bank, giro is een oud woord, sorry, u krijgt dat gewoon op uw bankrekening als het goed is, maar omdat deze stad meer dan andere hecht aan tradities, hebben wij die vroedschapspenning niet helemaal afgeschaft. Wij hebben een kopie van de oude vroedschapspenning en die geven wij aan afscheidnemende raadsleden. Alleen zit het soms een beetje tegen en dan blijkt dat er minder penningen op voorraad zijn dan er raadsleden afscheid nemen. Er zijn er te weinig en ik heb zitten nadenken wat nu de meest eerlijke manier is om ze te verdelen. Toen dacht ik: eerlijk kan het sowieso niet helemaal worden, iedereen krijgt er uiteindelijk een – maakt u zich geen zorgen, het komt helemaal voor elkaar – maar de vraag is wie hem nu en wie hem later krijgt. Nee, er zijn dingen die je niet bij motie moet willen regelen. Ik heb gedacht dat we dat op een hoffelijke wijze moeten doen. Dat

betekent dat de dames een penning krijgen en de langstzittende raadsleden. De overigen hebben hem nog in het vooruitzicht, want hij komt eraan. Wij hebben wel een troostprijs, misschien is het goed dat ik die even laat zien? Die raadspenning is heel klein, maar de troostprijs is heel groot. Goed, ik ga nu de vertrekkende raadsleden toespreken. Dat moet natuurlijk kort, want er zijn er zo veel, dus neem me niet kwalijk dat het enigszins beperkt is in de tijd. Als eerste – ik begin gewoon bij de grootste fractie en dan kom ik langzaam bij de kleinere fracties.

Als eerste neem ik afscheid van Fenna Cannegieter. Met jou, Fenna, had de raad een echte ondernemer in zijn midden. In weer en wind en voor dag en dauw ben je bezig met jouw mobiele bedrijf, Madame Poulet. 's Avonds laat nog in de raadzaal in de weer met de politiek en de stad waar je, naast Den Haag, inmiddels trouwens ook een vaste vestiging hebt van je bedrijf. Maar die combinatie van 's avonds laat politiek doen, en op andere plekken ook, ik weet het, en 's morgens vroeg als ondernemer voor dag en dauw opstaan, dat is echt een hele kluif, een kippenkluif. Als lid van de commissie Ontwikkeling was je, verrassend genoeg, met name woordvoerder op het onderwerp economie. Ook was je in 2016 actief betrokken bij het organiseren van een stadsgesprek met ondernemers en van achter je tablet kwam je in het raadsdebat af en toe aan mijn linkerzijde, letterlijk, stevig uit de hoek. Jij was iemand die geen tijd verloren wilde laten gaan. Je koos meestal ook voor stevige bewoordingen en als je dat niet deed, dan kon ik vanuit mijn ooghoeken jouw mimiek zo goed volgen, dat je ook zonder woorden sprekend genoeg was. We moeten het in de raad verder stellen zonder jouw timemanagement, jouw gedrevenheid en jouw gevoel voor kwaliteit, maar ongetwijfeld zullen die bij de ondernemer Fenna Cannegieter aangetroffen blijven worden. Ik heb onlangs overigens geconstateerd dat je een hond hebt bekommen. Aan de wandelmeesters buiten kom je dan wel toe. Ik hoop dat je daar ook de nodige ontspanning bij vindt en het is ook heel gezond. Het viel me op dat je die hond politiek niet eenkennig hebt gemaakt, want ik heb hem met heel veel plezier met een VVD-hond zien spelen. Fenna, het ga je heel erg goed en misschien wil je even hier naartoe komen zodat ik je de penning kan overhandigen en ik je met een handdruk kan bedanken. Dan hebben we voor iedereen ook bloemen. Er is zo meteen gelegenheid voor de afscheidnemende leden om zelf iets te zeggen, maar niet per keer, maar op rij.

De tweede zit vlak bij je, dat is Anne-Floor Dekker. Anne-Floor, als iemand op haar plek was in de commissie Samenleving, dan was jij het wel. Met jouw interesses en idealen op het gebied van mensenrechten in de breedste zin van het woord, kon je daar regelmatig je bijdrage aan de debatten leveren. Ook organiseerde je aanvullende informatiebijeenkomsten voor de raad en was je vaak betrokken bij de voorbereiding van raadsmarkten of jaarlijkse ontmoetingen met schoolbesturen. In de raad was je extra alert op emancipatieonderwerpen. Welke vorm van emancipatie er ook aan de orde was, er kwam vuur en vlam uit de D66 hoek en jouw microfoon, zeker als je dat nodig vond. Ook trouwens buiten de raad, toen ik nog niet zo lang burgemeester was en ondervraagd werd over anoniem solliciteren, toen wist ik niet dat we dat in Haarlem al deden, maar onmiddellijk stond Anne-Floor op om te melden dat dat geregeld was. Als vanzelfsprekend behoorde jij ook tot de uitgebreide jongeoudersclub in deze raad, die alle ballen tegelijk in de lucht hielden en houden. Je kreeg je tweede dochter tijdens je raadslidmaatschap en toen je vervolgens terugkwam, ging je er meteen weer vol tegenaan. Met jouw gedrevenheid kan het niet anders dan dat er na de raad geen gat gaat vallen, jij gaat je gewoon ergens anders opnieuw inzetten voor recht en gelijkheid. Dat is je toevertrouwd en ik weet zeker dat je ervaring als raadslid je daarbij van pas zal komen.

Ik wens je bij dat werk en privé uiteraard alle goeds en ik dank je heel hartelijk voor je inzet voor de stad.

We gaan ook afscheid nemen van Pascal Spijkerman. Pascal, jij kwam aan het begin van deze periode, jij ging door omstandigheden en kwam door andere omstandigheden weer terug. Daarna bleef je stevig aanwezig,

De heer SPIJKERMAN: Dat is de grap waarvan ik al drie jaar wist dat hij zou komen.

De VOORZITTER: En dat die dan van mij moet komen. Jij liet van je horen, eerst in de commissie Ontwikkeling en daarna vooral op onderwerpen in het sociaal domein. Daarbij hield je zelf zeer nauwkeurig de combinatie van je werkzaamheden als ambtenaar in Zandvoort en het raadslidmaatschap in Haarlem in de gaten. Je was daar heel erg zorgvuldig in. Alert op woordvoerderschap en onverenigbaarheid als daar sprake van was. Je was consciëntieus. Ik heb me laten vertellen dat je een jaar tevoren bezorgd was over het mogelijk samenvallen van jouw voorgenomen huwelijk en de behandeling van de Kadernota. Je wilde geen van beide missen. Dat is ook met beide goed gekomen. Pascal, dat combineren van je verantwoordelijkheden heb je tot op het laatst volgehouden. Samen met de VVD heb je in de raadsvergadering van 15 maart nog een aangenomen initiatiefvoorstel ingediend, dat was iets eerder ingediend maar op 15 maart is het aangenomen. Dat ging over hulp aan kinderen in maatschappelijke opvang, om dat mogelijk maken, zodat je dat in deze raadsperiode nog zelf kon doen en samen met anderen in je fractie afscheid te kunnen nemen, heb je een verblijfadres in Haarlem aangehouden, want ondertussen heb je nieuwe wegen gevonden. Zorgvuldig dus als de hele raadsperiode verlaat je deze raad, maar nu ook deze stad, om je te gaan settelen in het eveneens prachtige Utrecht. We hebben je ontwikkeling mogen volgen, Pascal, van jonge hond naar iemand die wetenschappelijk bezig is met analyse van het werk van de overheid. Ik vond het leuk dat je daarvoor ook een keer bij mij langs kwam. Ik ben trouwens ook benieuwd hoe het is afgelopen met je scriptie.

De heer SPIJKERMAN: Ik heb dinsdag een acht behaald.

De VOORZITTER: Gefeliciteerd, heel mooi. Wellicht dat je je in Utrecht op een gegeven moment aansluit bij die politiek actieven en verantwoordelijke jonge ouders, in ieder geval weet ik dat ook in Utrecht D66 flink aan de weg timmert. In dat geval mogen ze zich in Utrecht in hun handen knippen. Ik wil je hartelijk danken voor je inzet en jou en je vrouw daar ook alle geluk toewensen.

Ik weet niet wat je aan het doen bent, Martien, het lijkt alsof je aan het werk bent, je zit zo te typen en zo, maar ik was nu toe aan de heer Martien Brander. Als constructieve en tegelijk vrolijke noot ben jij, Martien, niet weg te denken geweest uit de raad, maar ja toch moeten we dat nu onder ogen zien. Na een korte periode voor 2010 werd je in 2014 opnieuw benoemd in de raad waar je de afgelopen jaren, vaak ondersteund met een opgewekt deuntje, fluitje, op verschillende plekken je bijdrage leverde. In de commissie Samenleving en sinds januari 2016 als voorzitter van de commissie Bestuur. Met veel plezier hebben we dat gadeslagen. Je was streng, maar vervolgens, zodra Frits of iemand anders begon te protesteren, was je ook weer heel erg ruimhartig. Je was ook lid van het presidium, met vergaderingen op de vrijdagochtend. Voor wat betreft de huishouding van de raad heeft een door jou geïnitieerde motie geleid tot camera's in deze zaal en beelden op het scherm. De tekst van de raadsvergaderingen is al sinds eeuwen

vastgelegd in omvangrijke notulenboeken. Het is niet zozeer dat je de vergaderingen openbaar hebt gemaakt, maar nu zijn ook de toon en de mimiek voor iedere geïnteresseerde live te volgen. Je geduld in dat proces werd op de proef gesteld en geïnteresseerd in nieuwe snuffjes en gadgets als jij bent, experimenteerde je tijdens de vergaderingen met ronddraaiende, rondkruipende en rondvliegende opnameapparaatjes. Dit heb ik van horen zeggen, ik ben benieuwd hoe zich dat voltrok, maar goed. Weinigen hebben daar wat van gemerkt, heb ik begrepen, maar het heeft vast en zeker wel spannend materiaal opgeleverd. Misschien dat dat ooit nog een keer opduikt. Met jouw onvolprezen elektronische meerderheidsteller heb je de raad een dienst bewezen, maar vooral ook de griffier heel erg gelukkig gemaakt. Als rechtgeaard sociaaldemocraat heb je geen octrooi aangevraagd en een vergoeding voor deze uitvinding, maar je stelt hem om niet ook aan andere griffiers ter beschikking. Een prachtige nalatenschap die wij hier in Haarlem vanaf heden het beste de Nabranders kunnen noemen. Je hebt heel lang het raadswerk gecombineerd met een ambtelijke functie in de Haarlemmermeer. Het was leuk toen ik bij jouw afscheid daar was om andere kwaliteiten van jou daar te horen benoemen. Sinds augustus vorig jaar ben je aan het werk in Woerden in een veeleisende functie. Toch heb je gelukkig nog ruim een half jaar met veel kunst- en vliegwerk, en laatste treinwerk, je werk kunnen combineren met het raadswerk hier, maar veel langer gaat dat niet lukken. Ik wens je heel veel succes in je carrière, ik dank je voor je inzet voor de stad en hier in de raad en mogelijk zien we je nog eens terug in de politieke of bestuurlijke arena. Nu zou ik eigenlijk toe moeten komen aan Jeroen Fritz, maar ik sla hem even over.

Ik ga naar Diana van Loenen. Diana, jij maakte indertijd de overstap van de Amsterdamse naar de Haarlemse politiek. Je was niet de enige, er zitten hier wethouders die daar ook over mee kunnen praten, maar je deed dat naar de raad en ik ben eigenlijk wel benieuwd hoe jij de verschillen tussen Amsterdam en Haarlem zou benoemen. Misschien horen we daar straks nog wel iets over. Behalve de verhuizing naar het Haarlemse, waren het voor jou ook anderszins enerverende jaren. Vooral de eerste maanden trouwens, je werd in de zomer van 2014, net gekozen, moeder, een prachtige gebeurtenis. Soms liggen vreugde en verdriet heel dicht bij elkaar, want je verloor in dezelfde periode ook een goede vriend met de MH17-ramp. Met al je veerkracht keerde je in het najaar van 2014 weer terug in de raad en werd lid van de commissie Bestuur, later de commissie Beheer en van de Rekenkamercommissie en auditcommissie. Je bent het participatie-idee toegedaan en vanuit de PvdA-fractie was je dan ook vol vuur betrokken bij het initiatiefvoorstel samen met GroenLinks en D66 over burgerparticipatie. Vanuit de Rekenkamercommissie heb jij je vorig jaar ingespannen voor het Waarderhavenonderzoek en daar een stevig rapport over afgeleverd en hier in de raad neergelegd. Als ik me mag wagen aan een typering, Diana, dan heb je je in deze raadsperiode laten zien als een aan de stad toegewijd raadslid met overtuiging en met pit. Bij voorkeur overigens gecombineerd met het harmoniemodel; dat paste niet altijd helemaal in de verhoudingen, maar jij hebt daar in ieder geval je best voor gedaan. Een klus die je met glans volbracht hebt. Er is ook een verhuizing aanstaande heb ik begrepen, maar nu binnen de stad. Dat is mooi. Ik wil je heel hartelijk, oh, hij is al geweest, in ieder geval wens ik je heel veel plezier in de nieuwe woning en ik wil je hartelijk bedanken voor je werk voor de stad Haarlem en wens je alle goeds toe.

Hans van der Bruggen, jij bent later ingestapt deze raadsperiode, maar je had al ruime ervaring opgedaan in een vorige periode. Als lid van de commissie Samenleving heb je je onder andere hardgemaakt voor sport. Sport verbreedert, het is gezond en zorgt onder andere voor sociale cohesie – en daar stond je voor. Ook schuldhelpverlening was een



van jouw aandachtspunten. Zo ben je een groot pleitbezorger van een signaleringssysteem voor betalingsachterstanden op het gebied van huur, telefoon en nutsvoorzieningen, waardoor voorkomen kan worden dat schulden snel en hoog oplopen. Met alle ellende die daar vervolgens het gevolg van is. Samen met de heer Azannay van GroenLinks heb je namens de commissie een bijeenkomst georganiseerd waar met peuterspeelzalen is gesproken over aanstaande wetswijzigingen. In de raad zelf was je een wat stille kracht. Je hield vanuit jouw zetel de boel in de gaten en als anderen soms wat leken weg te zakken, riep je ze soms bij de les. Uit betrouwbare bron heb ik vernomen dat je uiteraard binnen de gemeente woont, maar wel ver van het rumoer van de stad. Ik hoop dat je daar nu straks ook weer extra van weet te genieten en wordt het je daar een beetje te rustig, dan weet je de politiek, de raad wel te vinden. Die zorgt altijd voor vertier. Ik wil ook jou graag bedanken.

Ik schuif door naar de fractie van de VVD en ik kom bij Hendrikje van der Smagt. Beste Hendrikje, jij hebt in die afgelopen vier jaar heel veel meegemaakt, soms misschien wel meer dan wat anderen in een aantal raadsperiodes meemaken. Het maakt jou tot een doorgewinterd raadslid dat vanavond afscheid neemt. Voordat ik daarop doorga, wil ik ook even de tegenslag noemen die je privé had in deze periode. Je bent ziek geweest en daar ben je op je eigen stijlvolle manier mee omgegaan en wel zo dat je geen dag langer uit de raadsrunning was dan jou nodig leek en je fysiek kon opbrengen, waardoor er mensen waren die het zelfs niet eens was opgevallen. Bewonderenswaardig dat je zo snel weer aan de slag ging en gelukkig ben je hersteld. Met dezelfde kracht en stijl heb je je raadslidmaatschap ingevuld. Je koos de momenten van jouw bijdragen met zorg, je was altijd goed voorbereid en het ging je om de inhoud. Daarnaast leverde je in allerlei vormen en op verschillende onderwerpen een bijdrage vanuit jouw specifieke juridische expertise. Samen met een aantal andere juristen, Frits Garretsen en Gideon van Driel, kreeg je al snel bij collega-raadsleden een soort bijzondere status. Wat vinden de juristen ervan? Eerst dacht ik nog in mijn onnozelheid dat er bedoeld werd dat we een of andere gerenommeerde jurist moest raadplegen, maar nee, daar werd steevast mee bedoeld het drietal raadsleden dat een juridische achtergrond heeft. Als lid van de commissie Bestuur hebben de juristen sowieso regelmatig zuster- en broederlijk samengewerkt, over de partijgrenzen heen. Het onlangs vaststellen van een aangepaste APV is daar een voorbeeld van. Verder was je een raadslid dat wars was van geheimhouding, dus je zat er bovenop om te kijken of het wel klopte. Je hebt roerige politieke tijden meegemaakt, en je hebt je niet aan je verantwoordelijkheden onttrokken, niet aan grote en niet aan kleine. Regelmatig hebben we deze jaren ook voor allerlei extra commissies en inspanningen een beroep op jou mogen doen. Ik neem de gelegenheid te baat om jou daar expliciet voor te bedanken. Ik weet niet precies wat je plannen zijn – je gaat vast de Haarlemse politiek nog een tijd volgen. Ik wens je in ieder geval ook heel veel geluk en gezondheid toe bij de zaken waar je meer tijd voor krijgt. Dank je wel.

Ik kom bij Wouter Rutten. Met wat bypasses heb jij inmiddels een langgerekte carrière binnen deze raad opgebouwd. Daardoor kon je ook in januari 2017, toen je weer tot het raadslidmaatschap werd geroepen, makkelijk de draad oppakken. Misschien komt dat ook wel, omdat je uit een politieke familie komt. Je bent er als het ware van huis uit mee vertrouwd en je kent het klappen van de zweep. Je kent ook letterlijk de weg op het stadhuis en er zijn onderwerpen die steeds weer op de raadsagenda terugkomen, waardoor je een paar jaar nadat je uit de raad was gegaan, ze gewoon weer kon oppakken en ermee verder kon gaan. Met het raadslidmaatschap kwam overigens toevallig ook een nieuwe baan en had je een heel volle agenda. Dat weerhield je er echter niet van om heel actief te

zijn in het raadswerk, zeker op onderwerpen die jou na aan het hart liggen. Vanuit de commissie Samenleving hield je je actief bezig met onderwijshuisvesting en verder kan de LHBTI-gemeenschap op jouw aandacht rekenen en je let ook op details, zoals bij de viskiosk. In een relatief korte raadsperiode wist je wel kampioen extraraadsvergaderingenaanvrager te worden. Behalve op jouw verbale bijdrage aan de debatten was het voor anderen vooral ook zaak op jouw non-verbale communicatie te letten voor het beste resultaat. Met een motie om vrije partnerkeuze van gemeentewege nog eens te onderstrepen, heb jij met je fractie voorlopig je laatste wapenfeit op de kaart gezet. Voor de vrije tijd die je nu weer meer terugkrijgt, heb je voldoende dingen die je graag gaat doen, heb ik begrepen. Ik wil je hartelijk bedanken voor je inzet voor de stad en in deze raad en ik wens je alle goeds voor de toekomst.

Ik kom bij Daphne Huysse. Het begon rustig voor jou, Daphne, gedurende jouw eerste raadsperiode weliswaar als hardwerkend raadslid in de commissie Samenleving, maar toch gewoon nuchter hardwerkend en je best doen. In de volgende, namelijk deze afgelopen raadsperiode, werd het allemaal wat hectischer. Als inmiddels ervaren fractielid werd je, ik denk vrij onverwacht, fractievoorzitter. Van die vaak onderschatte taak heb je je vol verantwoordelijkheid tot de dag van vandaag gekweten. Het kwam zo uit dat je het voorzitterschap combineerde met het voorzitterschap van de commissie Ontwikkeling en qualitate qua dus ook lid was van het presidium en van de commissie Bestuur. In 2016 kwam daar het lidmaatschap bij van de vertrouwenscommissie met de taak een voordracht voor een nieuwe burgemeester te doen. Een heel grote persoonlijke raadsagenda dus, waarbij je ook nog regelmatig het klassieke GroenLinks-gedachtegoed een stem wist te geven. Die drukte was niet altijd even gemakkelijk, maar gelukkig fietste de nestor van de raad, Jur Visser, na de raad de altijd dezelfde kant op naar huis en dan konden jullie wat bijpraten voor de broodnodige relativering. Je takenpakket werd verlicht toen je het voorzittersstokje van de commissie Ontwikkeling vorig jaar kon overgeven. Daardoor had je gelukkig weer wat meer tijd voor privéwandelingen met de hond; misschien kan je een coalitie vormen met de D66-hond van Fenna. Nu breken er echt rustiger tijden aan, tijd voor letterlijk mooie zaken als een studie kunstgeschiedenis en genieten van de natuur. Ik neem aan vooral van bomen waar je je in de raadzaal hard voor hebt gemaakt. Speciaal voor jou – we hadden eerst even het idee om afscheid te nemen van de oude raad met een groots vuurwerk, maar vanwege jou hebben we besloten daarvan af te zien. Naast de eigen fractie is de raad als geheel jou veel dank verschuldigd voor al je bestede tijd, energie en meedenken in de afgelopen acht jaar. Je hebt de tijd nu weer aan jezelf. Heel hartelijk bedankt voor jouw inzet. En geniet met volle teugen van die extra tijd die je beschikbaar krijgt.

Ik kom bij Abid Azannay. Jij hebt drie bestuursperiodes volgemaakt als raadslid. Ik ga eerst iets zeggen; er zijn namelijk mensen die weten dat als je die prestatie hebt geleverd, je daarvoor in principe een Koninklijke onderscheiding toekomt. Ik zou bijna zeggen, zoiets, maar wij hebben toch nog even afgewacht, want je was opnieuw in de race en had mogelijk toch in deze raad weer plaats kunnen nemen, dus de onderscheiding komt eraan, maar dat duurt nog eventjes.

De heer AZANNAY: Ik ga niet verhuizen, meneer de voorzitter, dus ik blijf ook in de stad wonen dus dat komt helemaal goed.

De VOORZITTER: We hebben je mogen meemaken als een trouw raadslid voor wie de oren gespist werden als hij het woord nam in de vergadering. Je bent lang lid geweest

van de commissie Samenleving en je zet je ook buiten de raad altijd in voor die samenleving. In het bijzonder daar waar je het raadslidmaatschap, je persoonlijke interesse en je werk kon verenigen door je hart voor jongeren en jongerenwerk en het onderwijs in Schalkwijk. Als raadslid heb je je ook zeer ingespannen voor voetbalvereniging HYS. Abid, jij bent een van die jonge ouders in de raad die op soms miraculeuze wijze alle activiteiten weet te combineren. Ook de extra zware avonden tijdens de ramadan hebben je nooit weerhouden van het vergaderen. Je bent ook op andere manieren actief betrokken, ook bij het werk in de moskee en wij zijn zeker nog niet uitgepraat met elkaar. Ik kom ook graag nog bij je terug met een uitnodiging voor de uitreiking van de Koninklijke onderscheiding, dat komt nog, maar voor nu wil ik je heel hartelijk bedanken voor jouw inzet voor de gemeente Haarlem en je alle goeds toewensen bij je verdere activiteiten.

Dan kom ik bij Gideon van Driel. Na acht jaar raadslidmaatschap en ook een periode fractievoorzitterschap, nemen we afscheid van jou. Ook jij behoorde tot diezelfde categorie jonge ouders met baby en ook nog een verhuizing, maar dat heeft jou nooit belet om verantwoordelijkheid voor fractie of raad op je te nemen. Daar kwam ook bij jou die intensieve tijd als lid van de vertrouwenscommissie bij en ik heb de indruk dat het werk voor de fractie nooit geleden heeft onder de andere verantwoordelijkheden die je draagt, want de fractie ademt rust en regelmaat uit. Ik hoorde jou een keer typeren als ‘rustige wateren met diepe gronden’ en die gronden zijn dan vooral van juridische aard; alles wat op jou afkwam aan juridische uitdagingen ging je niet uit de weg en loslaten deed je beslist niet. Je was een vasthoudend raadslid; als jij overtuigd bent van zo is het, dan laat je ook niet los. Met jouw artikel 38-vragen inzake precario Hof van Peltenburg deel 2 van 10 september 2014 gaf je je visitekaartje voor deze periode af. Dat je niet zo makkelijk loslaat, is voor een raadslid een goede eigenschap, maar zonder zware nachtelijke juridische hoofdbrekens bij anderen ging het soms niet. Des te groter de opluchting als er zaken te doen bleken en we het uiteindelijk eens werden – ik bedoel het nu niet persoonlijk, want ik ben er nooit direct bij betrokken geweest – over de beste te nemen route. Ik denk dat achterblijvers zich nog lang zullen afvragen wat Van Driel hiervan gevonden zou hebben. In de commissie Ontwikkeling en Bestuur heb jij je actieve bijdrage geleverd ook in dat gelegenheidssamenwerkingsverband, waar ik bij Hendrikje al aan refereerde, samen met Frits. Tegelijkertijd weet ik dat je regelmatig achter de schermen in alle rust juist je bijdrage leverde, ook als het ging om het aandacht vragen voor mensen in de knel. Raadswerk is soms hier het werk voor de bühne, maar jij wist ook op andere momenten andere wegen te bewandelen om aandacht te vragen voor mensen. Ook voor jou Gideon is er geen zwart gat te verwachten, het thuisfront zal blij zijn je weer bij zich te hebben. In ieder geval dank ik je heel hartelijk voor je inzet voor deze stad en ik zeg je toe dat we jouw juridische gedachtegoed goed zullen beheren.

Jur Visser, jou sla ik ook over.

Ik ga naar Anne Feite Bloem. Twee weken geleden zag de toekomst, als het gaat om het raadswerk, er nog anders uit voor verschillende van ons en dat geldt zeker ook voor jou. Het is denk ik een verrassing dat wij vandaag afscheid moeten nemen van jou, voor jou voor ons. Met jou spreek ik bepaald niet het minst aanwezige raadslid toe. Aan het begin van deze periode nam je, samen met Anne Sterenberg van de VVD en Robbert Berkhout van GroenLinks, een opvallend initiatief tot een gelegenheidsfractie. Zomaar uit de kaders van je eigen SP treden, dat is een waagstuk, dat wordt in de SP niet altijd gewaardeerd. Vanuit je eigen SP-fractie heb je de afgelopen vier jaar zeker ook heel veel

actieve bijdrages aan de debatten geleverd. Zo'n rustige jongen als jij op de gang bent, zo dramatisch is jouw optreden in de raadzaal. Daar transformeerde jij in een spreker die het scherpst van de snede niet uit de weg ging. Vaak had je dan ook geen microfoon nodig. Als lid van de commissies Beheer en Ontwikkeling leverde jij je bijdrage op een aantal taaie dossiers, vaak in de raad ondersteund met amendementen en moties. In de raad bleef je trouwens ook de dwarsverbanden van het eerste uur opzoeken en zeker zover als de publieke tribune, zoals toen het burgerinitiatief Engelandlaan waar jij je mee verbonden had in het geding was, dan zocht je de breedte om resultaat halen. Er breken vooralsnog rustiger tijden aan, maar ik kan me voorstellen dat de smaak die jij ontwikkeld hebt voor de politieke arena blijft en dat je er op de een of andere manier mee verbonden zult blijven of weer in terug zult keren. Ik wil je in ieder geval heel erg hartelijk bedanken en ook heel veel geluk toewensen, te beginnen bij het huwelijk dat voor september op stapel staat, heb ik vernomen. Voor je aanstaande bruid is het misschien goed om de notulen van de raad er eens op na te lezen, want Anne Feite had regelmatig bijdragen waarin hij als voorbeeld gebruikte hoe je met je verloofde of je vriendin omgaat. Wij wensen je in ieder geval daarin alle geluk.

Ik kom bij Femke de Leeuw-Kleuver. Femke, jij hebt in het afgelopen jaar de respectabele leeftijd van tachtig jaar bereikt. Je bent bijna drie periodes lid van deze raad geweest, jammer genoeg net niet drie periodes en wat dat betreft zijn de regels heel erg formeel. Politiek gezien ben je daarmee een laatbloeiër, want toen anderen met pensioen gingen, ben jij begonnen met je politieke carrière, maar toen ging je er ook voor. Je maakte je vooral sterk voor de positie van ouderen en mindervaliden. Eerst heb je dat gedaan binnen de SP en daarna was er een uitstapje als fractie De Leeuw, maar vervolgens heb je je vol overtuiging aangesloten bij OP Haarlem. Bij je politieke werkzaamheden ben je altijd zeer gesteund door je echtgenoot, die helaas tweeënhalf jaar geleden is overleden. Die droevige gebeurtenis heeft jou er niet van weerhouden je raadswerk voort te zetten; je achterban kon op jou blijven rekenen. Jouw bijdragen in de raad waren nooit langdradig en er gingen vergaderingen voorbij waarin je geen bijdrage hoefde te leveren, want jouw fractiegenoot nam dat graag voor zijn rekening. Maar nam je het woord, dan kreeg je ook alle aandacht. Je laatste optreden overigens in deze raad, dat zullen we niet gauw vergeten, was er een zonder woorden: in een toneelstukje voor twee acteerde jij overtuigend als de charmante aangever van de woordvoerder van jouw fractie. Weet je wel, met de computer. Femke, jij had zin in nog een volgende raadsperiode. Dat je als gevolg van de verkiezingen nu niet terugkeert, was dan ook een teleurstelling voor je. Mogelijk dat je op een andere manier de fractie nog van dienst kunt zijn, of dat we je als betrokken burger terugzien op de tribune van de raadzaal. Ik wil je in ieder geval heel hartelijk bedanken voor de afgelopen jaren en jouw inzet en ik wil je alle goeds toewensen voor de toekomst. We zien Femke terug, hoor ik zojuist, als schaduwraadslid in de commissie Beheer.

Wij moeten ook afscheid nemen van Jan Baaijens. Jan, net als velen hier loop je al een tijd mee in het raadswerk. Net als veel collega's in de raad heb jij ook een turbulente tijd meegemaakt in deze raadsperiode. Jouw Actiepartij kreeg te maken met de langdurige afwezigheid van de fractievoorzitter, waardoor jij die positie hebt ingevuld. Met je eigenheid en je ervaring heb je die rol goed kunnen oppakken. Daarnaast ging het reguliere raadswerk door en dat is in een kleine fractie natuurlijk ook een extra belasting. Dat raadswerk is je altijd goed afgegaan, jij verstaat de kunst om heel helder in gewone taal uit te leggen waar je voor staat. De thema's en dossiers waar jij je in het raadswerk hard voor maakte, lagen dicht bij jezelf. Als voorbeeld noem ik dat je als oud-

brandweerman je ervaringen, als het ging om de brandveiligheid, kon gebruiken in je raadswerk. Je was altijd joviaal in de omgang en toegankelijk. Mensen voelen zich daar prettig bij. Ook privé zijn jij je gezin de afgelopen tijd op de proef gesteld. Het was niet makkelijk en dan heb je meer last van je raadslidmaatschap dan voordeel. Het raadswerk heeft daar niet merkbaar onder geleden en dat is een hele prestatie. Des te prettiger moet het geweest zijn dat je op een gegeven moment de taken kon overgeven aan een nieuwe fractievoorzitter en dat de rust een beetje terugkeerde. De stabiliteit in de fractie was hersteld en dat deed jou zichtbaar goed. Nu komt er voor jou een periode van politieke rust. Ik denk dat ook buiten de raad om jouw raad vast wel gevraagd zal worden. Ik wens je veel succes met wat er verder op je pad komt, ik dank je voor je inzet voor de stad Haarlem en ik hoop dat je ook in de privésfeer in wat rustiger vaarwater of ligwater terecht komt.

Diederik, jij werd wat later lid van deze raad voor D66. Voor de kijkers, Diederik Mohr bedoel ik. Na enige tijd schoof je als zelfstandig lid wat plaatsen op in de raad. Welke richting jij uitging, was soms voor mensen een verrassing. In ieder geval in de richting van de commissie Ontwikkeling, daar was je lid van, en vooral op het woon- en woningbouw dossier heb je bijdragen aan de debatten geleverd, zeker met een grote kennis van de financiën op dat terrein. Als je je daartoe uitgenodigd voelde, heb je ook regelmatig op andere onderwerpen in diverse raadsdebatten je laten kennen als iemand die ongezoeten zijn mening kon geven. Je beheerst zeker de kunst om hard te zijn in de arena, maar ook die om heel vriendelijk te zijn daarbuiten. De fractie van Hart voor Haarlem kon de afgelopen periode regelmatig op jouw steun rekenen en voor de jongste verkiezingen heb je je verbonden aan de lijst van die partij. Wellicht dat je in de toekomst je ondersteuning voortzet in een schaduwlidmaatschap, we zullen het zien, wie weet dat je ook op andere wijze de politiek nog zult blijven volgen of daarbij betrokken zult zijn. In ieder geval wil ik je bedanken voor de afgelopen periode, voor je inzet en je bijdrage en ik wens je het beste toe bij wat er politiek of niet-politiek voor jou komen gaat.

Dames en heren, het neemt allemaal wel wat tijd, maar ik vind dat ze het verdiend hebben.

Ik ben net voorbijgegaan aan Jeroen Fritz. Ik ga te snel, ik ga nog een keer voorbij aan Jeroen Fritz. Ik ben iemand vergeten, Jolande van Ketel. Sorry, ik kom bij jou. Jolande, jouw grote sociale hart bracht jou in 2014 voor de SP in de raad. Daar ben je enthousiast aan het werk gegaan. Als doener vielen vooral in het begin de lange zittingen je nog weleens zwaar. Dat het sociaal domein vooral jouw aandacht had, was geen verrassing. In je bijdrage liet je daar geen misverstanden over bestaan en aan jou had men een volksvertegenwoordiger pur sang, iemand die met beide voeten in de klei van, ik zou zeggen, de maatschappelijke ellende staat. Dat jij je mannetje of vrouwtje weet te staan, kwam je tijdens deze raadsperiode regelmatig van pas. Meestal zet je die kwaliteit voor anderen in, maar het is ook voorgekomen dat je even aan jezelf moest denken, helemaal toen je enkele fysieke tegenslagen te verwerken kreeg. Anderen merkten er weinig van; met zelfspot en gevoel voor humor hield je de stemming erin en hield je tegelijk altijd oog voor de situatie van anderen. Eind vorig jaar heb je gekozen voor het lidmaatschap van een andere raadsfractie en van daaruit heb je je inzet voor je achterban voortgezet. Ik neem aan dat je dat straks buiten de raad niet anders zult doen, want in de beste traditie van zowel de SP als de Actiepartij lag het hart van jouw werk niet in de raad, maar op straat. Ik wens je daarbij, nadat ik je heel hartelijk bedankt heb voor je inzet voor de stad,

maar vooral ook voor die mensen voor wie je opkwam, heel veel geluk en gezondheid toe.

Ik heb het zo lang mogelijk uitgesteld, maar nu ontikom ik er niet aan, Jeroen. In de afgelopen drie raadsperioden ben jij zichtbaar gegroeid in je rol van raadslid en later fractievoorzitter. Veel van je collega's zullen het met mij eens zijn dat je een raadslid bent uit het boekje, ik bedoel een model raadslid. Je bent er ook bijna voor opgeleid, politieke wetenschappen, en je kwam direct van de collegebanken in de raad, 24 jaar oud. Je hebt in de twaalf jaar van je raadslidmaatschap laten zien niet alleen goed opgeleid te zijn, maar ook over een sterk ontwikkeld politiek bestuurlijk inzicht te beschikken. Van politieke benjamin was je al heel gauw de gezaghebbende en kundige politicus. Het spel in de raad speelde je voorbeeldig. Je weet precies hoe en wanneer je de raadsinstrumenten kunt inzetten. Het is niet alleen je politieke instinct dat je heeft gebracht waar je nu bent, maar wij hebben jou in de raad ook leren kennen als een echte verbinder, iemand die goed kan luisteren, die zich niet laat afleiden door ruis op de lijn. Je optreden kenmerkt zich door een bepaalde charme en een zekere warmte. Misschien heeft het iets te maken met je Indische achtergrond, misschien is het gewoon vooral je eigen persoonlijkheid, in ieder geval zijn het heel mooie eigenschappen en je hebt daarmee een heel waardevolle bijdrage geleverd in deze raad. Daarmee dwing je ook veel respect, vertrouwen en een zeker overwicht af. Het wekt ook geen verbazing dat je groeide in je rol van fractievoorzitter. Dat was zeker ook in het begin van deze raadsperiode het geval. Toen in het voorjaar van 2014 de college-onderhandelingen – hoe ga ik dat formuleren – een nieuwe impuls konden gebruiken, keken veel mensen jouw kant op. Misschien was het veel meer jouw strategisch inzicht dat het je mogelijk maakte om een cruciale rol te spelen. Hoe dan ook deed je het op een bescheiden wijze. Ik heb me laten vertellen dat onderhandelaars een keer het stadhuis hebben verruild voor een Bloemendaalse villa en dat jij daar binnenkwam en keek en zei: goh, wat groot. Het belang van de bestuurbaarheid van Haarlem was mede bij jou in goede handen. Daarnaast ben je toch tegelijk ook een echte partijman, een sociaaldemocraat in hart en nieren met oog voor de mensen die het minder voor de wind gaat, onvermoeibaar pleitbezorger voor solidariteit en een open en tolerante samenleving. Landelijk wist jouw partij daar het afgelopen jaar veel minder kiezers dan voorheen van te overtuigen. De vrees in je partij was dan ook groot dat dat zich ook lokaal zwaar zou vertalen. Ook als stond je niet meer op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst voor de laatste gemeenteraadsverkiezing, je bleef actief in de campagne. Die spirit heeft mede bijgedragen aan het bijzondere resultaat van jouw partij in deze stad. Er zijn maar weinig gemeenten in Nederland waar de PvdA, geheel tegen de landelijke trend in, haar zetels wist vast te houden. Haarlem is er daar een van. Ik denk een huzarenstukje. Ik ben benieuwd of we jou politiek nog ergens gaan tegenkomen. In ieder geval wil ik je heel hartelijk bedanken voor je bijdrage aan deze stad en in deze raad en je alle goeds toewensen in je persoonlijke leven. Jij hebt je twaalf jaar lang met hart en ziel ingezet als lid van de raad van de gemeente Haarlem. Daarmee ben je zeer verdienstelijk voor onze lokale samenleving en dat doet me dan ook heel veel genoegen je te kunnen melden dat het de koning behaagd heeft je te benoemen tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Jur Visser, dames en heren, spant in vele opzichten de kroon. Jij neemt vanavond na maar liefst negentien jaar afscheid van de Haarlemse politiek. Jouw eigen habitat is het onderwijs en eenmaal onderwijzer, altijd onderwijzer, heb ik me laten vertellen en bij jou klopt dat wel, want ook al ben je als onderwijzer met pensioen, je bent nog steeds onderwijzer. Dat merken wij regelmatig. In jouw leven strijdt de lokale politiek al

negentien jaar om voorrang met die onderwijzersaanleg. In maart 1999 kwam je tussentijds als raadslid binnen. In gemeenteland leefden we toen nog in de tijd van het monisme. Volgens die theorie bemoeide de raad zich toen nog met alles; dat was monisme. Sinds het dualisme is het idee dat het college bestuurt en de raad de hoofdlijnen vaststelt. In 2002 haalde het CDA met jou als lijsttrekker een mooi verkiezingsresultaat in Haarlem en samen met je partijgenoot, Pieter Barnhoorn, trad je toe tot het college, het eerste dat in Haarlem een nieuw dualistisch bestel ging gebruiken en volgens dat bestel ging besturen. Jij hebt dat met heel veel plezier en verve gedaan. Je moest niets hebben van achterkamertjespolitiek, je hield van het politieke spel in de raad. In en ook buiten het stadhuis streefde je een doel na, iets betekenen voor de Haarlemmers. Ik zeg het verkeerd: Jur Visser was het raadslid dat het altijd had over de Haarlemmers en de Spaarndammers, want die noemde je er altijd, terecht, in één adem bij. Toen ik benoemd was als burgemeester van Haarlem, belde je me, voordat ik was geïnstalleerd, op en zei: “Vergeet niet, je wordt niet alleen burgemeester van Haarlem, maar ook van Spaarndam.” Ik ben het niet vergeten, half Spaarndam dan. Een van jouw kernwaarden daarbij was omzien naar de ander, naast natuurlijk goed rentmeesterschap en gelijke kansen voor iedereen. Jij stond niet voor niets mede aan de basis van het voorstel om artikel 1 van de Grondwet een plaats te geven in deze raadzaal en het hangt daar, maar die motie behelsde ook de publiekshal. Ik heb mij laten vertellen dat je wat zenuwachtig bent, en dat je nog onlangs speciaal naar de publiekshal bent gegaan om te controleren of dat nu wel goed ging en er hing nog steeds geen tekst. Ik kan je verzekeren: hij komt er echt heel snel aan. Ik zal jou uitnodigen om aanwezig te zijn als we dat gaan onthullen. Wanneer we jouw politieke loopbaan beschouwen, dan zien we dat een van je competenties op de voorgrond treedt: jouw goede communicatieve vaardigheden. Je gesprekspartners wil je graag met goede argumenten van je standpunten overtuigen en dankzij jouw aanstekelijke enthousiasme en optimistische kijk op het leven weet je daar vaak in te slagen. Soms ook niet, maar dat is nu eenmaal zo in de politiek. Dat geldt voor jou als raadslid, maar ook toen je twaalf jaar geleden het wethouderschap bekleedde. Je mocht je in die periode onder meer bezighouden met grote Haarlemse projecten, ik noem de plannen voor de herontwikkeling van de Raaks en de bouw van de Appelaar. Ik heb me zelfs laten vertellen dat jij er een voorstander van was om dit stadhuis op te geven en naar een modern gebouw te gaan. Ik kan me eerlijk gezegd niet voorstellen dat dat klopt, maar goed. Het zijn nu heel populaire stukjes Haarlemse binnenstad, maar in jouw bestuursperiode was het uitermate complex en weerbarstig. Ze wisten de politieke agenda en daarmee ook die van jou volledig te beheersen. Willem Elsschot schreef ooit: “Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren”; dat gold hier ook. Er waren oneindig veel lastige praktische problemen. Het waren dossiers die een sterk staaltje stuurmanskunst vergden, maar jij draaide je hand daar niet voor om. Het resultaat is zeer de moeite waard. In 2006 ging het college zonder het CDA verder en jij nam, goedgehumtst, plaats in de oppositiebankjes. Er zijn weinigen die die kunst verstaan. Over het algemeen, als een wethouder terugkeert naar de raad, dan levert dat een hele hoop ellende op voor zowel die oud-wethouder als voor de raad en het volgende college, maar jij voelde je in de raad senang, je was er op je plek. Als inmiddels gepokt en gemazeld Haarlems bestuurder wist je als geen ander hoe in onze stad de politieke en bestuurlijke hazen lopen. Je groeide uit tot nestor van de raad. Niet alleen vanwege je anciënniteit, maar ook vanwege je bestuurlijk inzicht en de wijze waarop je voorzichtig docerend de raad meenam. Als raadslid was je natuurlijk in eerste instantie volksvertegenwoordiger, maar je toonde je er ook permanent van bewust dat je als zodanig ook onderdeel bent van het gemeentebestuur. De parlementariër Gert Schutte groeide ooit uit tot het staatsrechtelijk geweten van de Tweede Kamer. Ik denk dat jij het gemeenterechtelijk

geweten van de Haarlemse raad bent geworden. Als een volleerd onderwijzer kon jij, zeker in je rol van plaatsvervangend voorzitter, aan het minder ervaren raadslid uitleggen hoe het precies zit met al die termijnen, interrupties, moties en amendementen. Ook in het presidium, waar je als plaatsvervangend raadsvoorzitter in zit, mochten we regelmatig een beroep doen op jouw kennis van zaken. We zijn je veel dank verschuldigd voor de wijze waarop je in de afgelopen twaalf jaar in dit huis jouw grote kennis met ons hebt gedeeld. Natuurlijk bestuurt de raad op hoofdlijnen, maar, zoals gezegd, bedreef jij politiek vooral vanuit de wens om iets te betekenen voor de Haarlemmers en Spaarndammers en dan schuilt de kracht vaak ook in het detail. Met het oplossen van klein leed in de stad red je het soms niet door alleen te besturen op hoofdlijnen, dus je werpt je ook regelmatig op als troubleshooter, mediator of ombudsman voor Haarlemmers en Spaarndammers. Je hebt je met jouw inzet heel verdienstelijk gemaakt voor de Haarlemse en Spaarndamse samenleving. Ik wil je danken voor alles wat je daarin gedaan hebt. Ik ga ervan uit dat je de Haarlemse politiek zeer belangstellend zult blijven volgen, dat zou je toch al doen, maar zeker ook als vader zul je betrokken blijven bij het werk van de familie Visser in de raad van Haarlem. Ten slotte, het doet mij ook heel veel genoegen je te kunnen melden dat het de Koning behaagd heeft je te benoemen tot lid in de Orde van Oranje-Nassau en ik wil je graag uitnodigen om de onderscheiding opgespeld te krijgen.

Dames en heren, ik ben bijna klaar. Ik wil graag ook de vertrekkende schaduwraadsleden bedanken voor hun inzet en bijdragen voor de stad Haarlem, want de raadsleden zijn het meest in beeld, maar vergis u niet, in veel fracties werken burgerradsleden mee die ook heel veel tijd besteden aan het meedenken, meediscussiëren in fracties, maar ook in de commissies van de gemeenteraad. Ik wil jullie ook heel hartelijk bedanken voor die inzet. Verschillenden van jullie zien we terug in de volgende gemeenteraad, want het is ook een prachtige voorbereiding op een raadslidmaatschap, of jullie continueren je inzet, maar in ieder geval bedankt voor de afgelopen vier jaar. Daarnaast denk ik dat het gepast is om ook de partners en huisgenoten van de raadsleden te bedanken voor het feit dat zij het werk van de raadsleden hebben mogelijk gemaakt, gefaciliteerd. Ik kan het niet helemaal beoordelen, voor sommigen was het misschien ook wel lekker rustig, maar dat het ook betekent dat je heel veel tijd iemand moet afstaan is duidelijk, dus ik denk dat ook jullie onze dank zeker toekomt. Dan wil ik graag het woord geven, dat kan nog een keer, aan de nestor van de raad, Jur Visser.

##### 5. WOORD AAN DE NESTOR VAN DE RAAD, JUR VISSER

De heer Visser (CDA): Voorzitter, u vraagt zich af waarom wij een spelletje doen. U weet misschien dat wij de microfoon hiermee moeten aandoen en bij u allen werkt hij natuurlijk, maar ik mag nu wat zeggen en dan doet hij het niet. Dat is kenmerkend voor mijn probleem met ICT, pasjes en alles wat daarbij hoort. Ik zal u verklappen dat ik de laatste vier jaar, sinds wij een digitaal systeem hebben, daar werkelijk nooit gebruik van heb gemaakt. Als ik eraan zit, dan komt hij op storing, dus ik heb dat domweg niet gedaan. Ik verdeel het toespraakje, want het moet kort van Moussa, in iets ernstigs en iets anekdotisch. Laat ik maar met het ernstige beginnen. Als u denkt dat wij in deze tijd vooral *[geluid valt weg]*. Zonder griffie zijn wij nergens, dat weten we zo langzamerhand. We hadden de Stadspartij Leefbaar in 2002. Die kwamen met zeven zetels bij ons in de raad. Trouwens, we hebben nu twaalf partijen, toen hadden wij er tien. Zo erg is het allemaal niet momenteel. Realisten 2000 hadden we ook nog en dan de reguliere partijen, zoals we die nu ook kennen. Met zijn zevenen kwam de partij in de raad, de toon van die zeven, althans de woordvoerder ervan was zodanig dat niemand met deze partij in het



college wilde. Daar kom ik zo meteen nog even op terug. Als ik kijk naar de kieslijst van 2002 en ik kijk even naar de namen, dan zie ik daar voor mij bekenden, maar voor de meesten van u helemaal niet. Ik kijk naar de ChristenUnie. De lijsttrekker was in 2002, tot nu toe nog een schaduwraadslid, Teus Vreugdenhil, die bij bestuur de partij vertegenwoordigde en, het is niet te geloven, maar ook Frank Visser staat erop in 2002. Zo lang draait hij al mee. Een andere bekende is mevrouw Zoon die bij mevrouw Van Zetten actief is. Ik moet niets verkeerd zeggen tegen mevrouw Van Zetten, want dan krijg ik de wind van voren; we kennen haar. Dat doen we niet. Nog even de uitslag van toen, dat is ook wel leuk, 2002, leuk was het toen. De PvdA acht, pittig, VVD zeven, netjes, CDA zes, ging goed, GroenLinks vijf, dat vind ik normale verhoudingen, D66 drie, ook keurig, ik plaag maar – Merijn denkt, nu moet je ophouden. De SP twee, de Stadspartij zeven, zei ik al, en de ChristenUnie net een. Dan zou je zeggen, wat we nu tegenwoordig allemaal tegen elkaar zeggen en schrijven over elkaar, is dat nu iets van de laatste tijd? Is dat nu iets van de laatste vier jaar hier bijvoorbeeld? Ik lees u voor een bijdrage uit de krant van 2002. Er was een lijsttrekkersdebat met namens D66 Benny Martini, ik namens het CDA, de heer Nieuwenhuijzen Kruseman van Realisten, Paul Molkmaker van de VVD, Maarten Divendal PvdA, Oass GroenLinks, Pieter Elbers als SP, degene die zolang hij actief was in onze Haagse politiek, altijd riep: “Alles is politiek, wat je draagt, wat je zegt, wat je niet zegt.” Dat bracht hij trouwens ook in de praktijk. Maar Fred de Jong van de Groenen, die deed het toen na. Er waren tekeningen gemaakt in het Haarlems Dagblad en er was een tekenaar ingehuurd en dan was er een meneer die commentaar schreef op ons, deelnemers, niet inhoudelijk, maar over ons als persoon. U heeft net alle loftuitingen, terecht of niet, van de burgemeester over mij gehoord. Hoe zag mijn toekomst er in 2002 uit? “Visser voor God, dat zwarte T-shirt maakt een priester van hem.” “Je proeft niet echt dat hij er voor ons is.” “Die vijf kinderen van hem – er zitten er vier op de tribune – hebben geen leven.” “En let nu even op hun toekomst.” “Hier zit een vader die een groot gelijk in zijn gezicht heeft geschreven, zulke kinderen gaan aan de drugs of worden stiekemerds.” “Jur speelt Den Haag Vandaag.” Collega’s, dit was mijn entree in de Haarlemse politiek. Natuurlijk heeft mijn partij een proces wegens smaad en karaktermoord aangespannen, uiteraard verloren en terecht denk ik, want er is nu eenmaal vrijheid van wat je allemaal mag en kan schrijven. De partij deed dat, dat hoefde van mij niet per se, maar ik hield me natuurlijk groot en stoer. Dat hoort er allemaal bij; je bent jong. Ik neem u even mee naar de recente discussie over de Dreef. Dan zitten we ik weet niet hoeveel jaren later. Ook echt gebeurd en dan wordt mij verweten dat ik een leugenaar ben. Ik ben een leugenaar. Dan zegt de andere inspreker – ik ben toevallig bij iemand thuis en die heeft die ander aan de telefoon – en hij zegt: “Jur is bij mij hoor” – letterlijk gebeurd – en dan zegt die spreker: “Hij is gestoord.” Dat ben ik dan. Wat dan zeer doet, is dat zeer gewaardeerde collega’s in de raad overigens het over mijn integriteit hebben, waarvan akte. Je kunt je daar namelijk niet tegen verdedigen. Dat lukt niet. Moet je dan zeggen “het is wel waar”? Moet je gaan dreinen of stampvoeten? Even een uitstapje naar Bloemendaal, professor Fennema. Ik bedoel het niet inhoudelijk, wat er gebeurt, want ik ga er niet over. Ik weet er niet veel van; zo bedoel ik het niet. Maar er was weer wat voorgevallen tussen mensen en de burgemeester en dat haalde de krant. Professor Fennema schreef daarover op een manier waardoor hij een aanklacht wegens smaad in zijn zak heeft gekregen. Maar wat zei professor Fennema? Hij legde uit dat intimidatie altijd werkt. Intimidatie heeft altijd invloed op je. Ik ben in mijn politieke loopbaan in Haarlem een keer zodanig inderdaad geïntimideerd, behalve dan het eerste en het laatste voorbeeld. Die professor heeft helemaal gelijk. Des te meer reden dus om in onze omgang hier op je woorden te letten, vind ik. Je mag zo scherp zijn als je wilt, maar het niet hebben over demente ambtenaren. Niet doen. De kop in het Haarlems Dagblad van

vanmorgen was niet goed, de koppenmaker heeft niet de juiste kop boven dat interview gezet. Met wat bot is, niet dat wij bot zijn, dat heb ik niet uitgelegd. Ik heb uitgelegd dat, tot mijn stomme verbazing, die felle toon, die persoonlijke toon naar mensen toe, hen persoonlijk proberen te raken, went. Dat bedoel ik met bot. Het middel helpt niet meer om iemand persoonlijk af te kraken. De paar keer dat het wel gebeurd is – het is nu een stuk beter – werd er niet eens meer gesist of gekeken: het middel is bot geworden. Als iemand in de nieuwe raad zich daar nu nog van bedient – dat bedoel ik dan – is hij of zij een na-aper. Stel je nu eens voor dat we elkaar daaraan kunnen houden. Dan schieten we op. Dat heeft Anne Laura goed opgeschreven, maar tegelijkertijd heb ik gezegd: wat een eigenaardige raad zijn wij met z'n allen. Je drinkt koffie, je drinkt een borrel of een glas wijn en als hier het vuur uit de sloffen wordt gestreden, dan staan we bij de koffie met elkaar te praten. De burgemeester zei het al, en dat is goed. Zo hoort het ook. Dat moet vooral zo blijven. Even naar de anekdotes, tot slot. Ik moet even de besturen niet vergeten, want als we geen besturen van verenigingen hadden van de partijen, dan waren wij hier niet aanwezig geweest. Ook de bestuursleden achter de schermen, mijn voorzitter Nanne, Jan van den Assem nog langer actief in de plaatselijke politiek, dat zijn van die waterdragers, Hans Vos niet te vergeten indertijd en zo heeft iedere partij bestuursleden die waterdragers zijn. In deze context even Wim Catsman. Hij was een Zeeuw van oorsprong, dat merkten we ook wel, rustig, nee, nog rustiger, daar is Jeroen Fritz niks bij. Als Wim het woord had, dan kwam er altijd een anekdote of een verhaaltje. Wie haalt het in zijn hoofd om bij een verkiezingsdebat in het station boven op een kast te klimmen en vliegtuigjes te vouwen en hij bleef de hele avond vliegtuigjes vouwen, hij schreef er teksten op. Magnifiek. Daar haalde hij natuurlijk de krant mee. Het mooiste dat hij heeft gezegd was dat hij bang was voor de toekomst van Haarlem, omdat Haarlem een 'kakkernisje' zou worden. Een 'kakkernisje, voor ons boeren is dat natuurlijk geen probleem. Dat weten we allemaal: dat is dat biggetje dat wanhopig een speen bij moeder varken zoekt, want er is telkens een speen tekort. Dat was met dank aan Wim Catsman; hij is helaas overleden. Ik memoreer Jacques Vrucht. Ik had gehoopt dat hij er was, want toen ik wethouder was van de Raaks, veldslagen, politieke veldslagen, maar altijd on speaking terms gebleven met iedereen en iedereen ook met mij, waarvan akte. Jacques was kraker, en sprak niet tegen mij. Dat was de enige persoon, die niets tegen mij zei. In 2006, na de verkiezingen, hadden wij een probleem, hij en ik, nou ja, ik niet maar hij even, want toen zaten we met z'n tweeën in de oppositie en toen moesten we met zijn tweeën oppositie voeren. Dan krijg je het rollenspel, want wij allemaal hier spelen een rol in het grote toneelstuk en zonder die rollen kunnen wij geen besluiten nemen. Laat ons dan onszelf, de raad, het college, niet kleiner maken dan het is, zonder ons gebeurt er in Haarlem en Spaarndam niets. Daar kunnen we uren over praten en discussiëren, maar uiteindelijk gebeurt er wel wat. Jacques en ik zijn vrienden geworden. Ik heb het Patrick beloofd, dames en heren, hij houdt zich heel rustig nu, maar hij komt, Patrick. Collega's, er gaan over de organisatie natuurlijk altijd wel anekdotes. Het gaat ook niet altijd goed vanuit de organisatie. Dat weten we ook allemaal. We zijn net mensen, dus er gaat weleens een keer iets mis. Een enkele keer is het net de wet van Murphy. Sorry, wethouder, de lampjes, die zouden erin komen, 7W-lampjes in plaats van wat er nu zit, 70 W. Dat wordt ergens in de organisatie tegengehouden. Vervanging, 7000 euro, want er moet een speciaal, nee inclusief. Wij zeggen dan, bij MKB geleverd, maar nee, we horen er niets van, wethouder wanhopig, zeg ik eerlijkheidshalve, want zij zit er achteraan, je kunt haar niets verwijten, maar het lijkt wel alsof zoiets getraineed wordt. Ze zijn er nog steeds niet. Momenteel is de laatste stand van zaken dat hier nieuwe verlichting komt van 35.000 euro. Dat zijn van die onbegrijpelijke dingen die weleens gebeuren.

Er was een bode en hij kreeg het verzoek, echt gebeurd, om een schilderijtje beneden op te hangen, met een oogje. Ik was er toevallig bij, want ik kwam er langs. Hij had zo'n hamer en zo'n spijker. Ik heb twee linkerhanden, maar zelfs ik zag dat dit niet ging lukken. Geen probleem, hamer in de hand, spijker en die spijker ging erin, diep en het luisterde best nauw waar het schilderijtje kwam te hangen. Het oogje van het schilderijtje was natuurlijk veel te klein voor die grote spijker. Past niet. Wat doe je dan? Dan pak je een nijptang, ik zou het haast zelf hebben kunnen doen, en dan trek je die spijker eruit en dan is het een gebouw van ik weet niet hoe oud, en die hele pleisterlaag van die kamer, maar dan ook helemaal, kwam naar beneden. Ja, toen moest de renovatiecommissie aan het werk. Burgemeester, u zei dat ik een nieuw gebouw wilde. Nee, het allerbeste nepnieuws uit 2005 kwam van de VVD. Er was een verkiezingsstrijd met een schitterende, nooit meer geëvenaarde kaart, namelijk een foto van het stadhuis met een rood kruis erdoorheen met een bordje 'te koop'. Iedereen wist dat het stadhuis nooit verkocht zou worden, maar in 1800 is het stadhuis verkocht, het verhuisde naar Jansstraat 46 en de rechtbank kwam hierin. In 1803 kwam dit gebouw weer te koop staan, want die rechtbank ging niet door en er was geen particulier te vinden die het stadhuis wilde kopen, gelukkig maar, en toen hebben wij het stadhuis geruild tegen vijf grote belangrijke, dure schilderijen. Zo ging dat toen. Toen kwamen we hier weer terecht. Angers, het woord Angers is niet gevallen. Gaat u er echt een keer naartoe als u de kans krijgt. Ik was mee mijn laatste keer, Frans was erbij in de vorige periode en de burgemeester, Bernt Schneiders, kwam niet mee. Hij kwam later, zoals dat heet. Wat ik toen mocht of moest doen, was in het Frans in een bibliotheek een stapel boeken als geschenk overhandigen. Bernt Schneiders kon elk moment, met Dennis als chauffeur, komen. Wij stonden op een kale vlakte bij de bibliotheek te wachten en daar kwam de gemeenteauto. Dennis had tegen de burgemeester gezegd: "Burgemeester, daar staan ze." "Nee," had Bernt gezegd, "dat zijn een stelletje zwervers", historisch, "we kunnen ze niet vinden, we gaan een wijntje drinken." Bloednerveus moest ik het doen, in het Frans, gelukkig geholpen door Frans en het werd toch nog wel gezellig natuurlijk. Om te eindigen met enige ernst: niet iedereen die weggaat, gaat met plezier weg. Denk erom. Er zijn mensen die lager dan ze wilden op de lijst van de partij terechtgekomen zijn. Dan kan je je een slag in de rondte hebben gewerkt, maar het gebeurt. Er zijn mensen die heibel in de partij hebben of hebben gehad. Als je nu even rondkijkt in onze huidige gemeenteraad, dan is er nog wel wat aan de hand geweest binnen een aantal fracties. Dat is jammer. Anderen gaan daar niet over, maar het maakt wel uit hoe je weggaat. De burgemeester had het erover dat de nestor laat uit fietsen ging. Daphne en ik wonen in Zuiderwolde, vlak bij elkaar. Jarenlang zijn wij dus na een vergadering samen naar huis gefietst. Eerst alle dronken mannen van je afhouden; dat was mijn heldenrol vanaf dat moment. Dat is nog echt gebeurd, met Inge Krol indertijd, anekdote, maar wij hadden het op die ritjes altijd over politiek. Ik wil hier ter plekke en in het openbaar je bedanken voor alles wat je mij geleerd hebt over het groen, de beesten, de bomen en het belang. Wij zijn daardoor nu ook de groenste partij geworden en eigenlijk hebben we dat aan jou te danken, maar hartelijk dank voor al die bewogen zaken en het belang. Voorzitter, ik houd op, het is tijd. Dank jullie wel voor alle vertrouwen in de afgelopen jaren.

[Applaus]

De VOORZITTER: Eén ding is zeker: we zullen je missen, Jur. Er zijn nog enkele mensen die het woord mogen voeren. Ik zit even te aarzelen, zullen we eerst even koffiedrinken, ja, dan kunt u nog even nadenken over wat u nog wilt zeggen. We gaan even koffiedrinken.

[Schorsing]

## 6. WOORD AAN DE FRACTIEVOORZITTERS OF VERTREKKENDE RAADSLEDEN DIE DIT WENSEN

De VOORZITTER: Het spannendste gedeelte komt nu, dus ik zou zeggen: gaat u zitten, want er zijn nog enkele sprekers voordat ik deze laatste raadsvergadering ga afsluiten. Eerst is er nog een aantal, dat nog iets wil zeggen, maar het laatste woord is aan de scheidende raadsleden, als zij daar behoefte aan hebben om een laatste woord te spreken als raadslid, een woord van dank bijvoorbeeld, maar het zou ook een spijtbetuiging kunnen zijn, mogelijk een liefdesverklaring, een politiek testament, een waarschuwing, of misschien gewoon een opbeurend woord, wat dan ook nog. We horen het straks, maar ik ga eerst vragen of fractievoorzitters of raadsleden het woord willen voeren. Ik zie de heer Garretsen. Het woord is aan de heer Garretsen.

De heer GARRETSEN: Ja, voorzitter, ik wil een woord wijden aan twee raadsleden die nu vertrekken, eerst heel kort aan Hendrikje. Wij hebben samen in de commissie Bezwaar en Beroep gezeten. De burgemeester heeft ware woorden gesproken: je was inhoudelijk, je was scherp en zo mogelijk zocht je ook de verbinding en zo heb je je ook als raadslid opgesteld. Ik zal je heel erg missen. En dan Anne, een van mijn ex-vrouwen heeft tegen mij gezegd dat je nooit te veel moet hebben van een eigenschap, bijvoorbeeld heel erg ongeduldig zijn, want dan word je een stresskip, of juist heel veel geduld hebben, want dan heb je zoiets van het zal me worst wezen. Als je dat dan doet, dan wordt er gezegd dat je saai bent. Anne is het tegenovergestelde van saai. Hij is een beetje zoals de SP het Kieskompas heeft ingevuld: 100% van een eigenschap en 0% van een andere eigenschap en maar weinig eigenschappen in het midden. Dus Anne is een enerverende persoonlijkheid en hij compenseert slechte kanten aan het te veel van een eigenschap hebben met een andere eigenschap. Ik noem ongeduld. Anne is, net zoals ik, ongeduldig, maar dat weet hij af te remmen door zijn feilloze politieke instinct. Hoe vaak heeft hij niet tegen mij of tegen Sibel gezegd: wacht even met die motie, dan heeft het politiek veel meer effect. Zo kan ik nog een paar eigenschappen opnoemen, maar dat bewaar ik tot 5 september en ik kijk nu richting publieke tribune ook, want dan wil ik als ambtenaar van de burgerlijke stand nog een aantal woorden over Anne en zijn persoonlijkheid zeggen. Dus Welmoed, maak je borst maar vast nat, en ik ga ook Fries praten, dus ik hoop dat je het verstaat. Iedereen is het erover eens, en ik ben door heel veel raadsleden gebeld en heel veel raadsleden zijn naar Anne zelf gegaan, dat Anne een heel bijzonder raadslid was. Ik heb het feilloze politieke instinct al genoemd, maar hij had ook bestuurlijke kwaliteiten, was geneigd tot compromissen in het belang van de stad en hij was ook een uitmuntend volksvertegenwoordiger. U heeft het al gezegd, burgemeester: wij zien Anne terug in een of andere politieke functie. Ik kan u wat verklappen, er zijn altijd veel misverstanden over de SP, maar één ding is bij de SP wel waar: de afdelingsvoorzitter is de politieke leider van de afdeling. In november, of was het eind oktober, hebben wij Anne tot politiek leider gekozen. Dus Anne is op de achtergrond zeer sterk aanwezig en zal deze raad blijven beïnvloeden. Hij zal ook veel contact hebben met de bevolking van Haarlem, dus aanstaande coalitiepartijen, maak jullie borst maar nat. Tot slot, Anne, ik zal je ontzettend missen, en ik praat ook namens Sibel, wij hebben twee cadeautjes voor je. Die bos bloemen ligt er al een hele tijd, maar ik heb ook nog een beste Balk-slokje voor je, een echt Fries slokje en dat zal ik nu tevoorschijn halen. De doos is open; hier staat het op, een echt Fries drankje.

De VOORZITTER: Dank u wel. Het woord is aan de heer Smit.

De heer SMIT: Dank u wel, meneer de voorzitter. Ook ik wijd graag nog wat woorden aan mijn collega Femke, mijn collega-raadslid, want burgemeester, u heeft echt heel leuke woorden gesproken bij eenieder, maar u bent wel iets vergeten bij Femke. Zij is namelijk de oprichtster van OP Haarlem, de zeventig gepasseerd en heeft het gewoon aangedurfd om een partij op te richten. Ik vind het heel bijzonder dat je die stappen neemt en dat je op je tachtigste weer schaduwraadslid wordt. Dat geeft ook aan dat de sleet er niet inzit. Ik ben in 2012 bij jou gekomen, Femke, en mij trof iemand die een enorm sociaal hart had. Ik kan u vertellen dat in de wijkraden waar zij binnenkomt, zij elke keer weer bijna de prinses is. Zij kent de wijken, de noden, de problemen en dat is een enorme kracht van Femke. Wij gaan met haar gewoon nog een aantal jaren door, maar nu als schaduwraadslid in de commissie Beheer. Ook ben ik door Femke regelmatig of misschien wel continu opgevoed en netjes gehouden. Ik kom nog even terug op de nestor en dat doet mij me ook in mijn afscheid specifiek richten tot de vrouwelijke raadscollega's die afscheid nemen. Waar ik ook bezig was, heb ik altijd het gevoel gehad dat een beetje man in de raad hier toch een vrouwelijke coaching nodig had. Zonder dat ik nu meteen naar Diane kijk, maar in de Rekenkamercommissie was jij voor mij toch altijd iemand die altijd goed naar mij keek of ik wel de kwaliteit die de RKC moest hebben, inderdaad als voorzitter meegaf. Jij bent niet iemand van complimenten, maar op het moment dat je merkt dat jij het goed vindt, dan ben je er ook helemaal. De burgemeester zei het al: met Waarderhaven heb je een enorme bijdrage aan een heel groot onderzoek geleverd, maar ondertussen bleef je altijd wel even opletten of zo'n vent om je heen als Frans Smit het wel goed deed. Of het nu Hendrikje is of Jolande op de Grote Markt een paar weken geleden, waar je me weer helemaal uitlegde tijdens de koffie toen we diep bevroren bij Pieck zaten, wat er allemaal nog moet gebeuren om de sociaal kwetsbare en de maatschappelijk kwetsbare mensen te helpen, ik heb toch altijd gevoel, en Femke gaat mee door, dus ik blijf toch gecontroleerd, opgevoed en gecoacht worden. Dan kom ik bij onze nestor. Toen ik in 2014 op de lijst stond om mogelijk gekozen te worden, ben ik bij jou in 2013 en het voorjaar 2014 een paar keer op de koffie geweest. Ik dacht, wie kan ik nu het beste iets vragen over hoe de raad nu werkelijk in elkaar zit. Jur, jouw deur staat altijd open, je kunt langskomen en zonder voor mijn gevoel partijkleur vertelde je gewoon aan mij dingen die ik moest weten om als raadslid te starten, want al ben ik hier tien jaar ambtenaar geweest, dat was heel lang geleden en de wereld is veranderd en jij hebt me daarin handreikingen gegeven. Dan eindig ik met de constatering dat, als jij mij in jouw woorden een terechtwijzing geeft, ik me die aantrek. Dat doe ik niet van iedereen, maar wel van de nestor en dus ook mijn specifieke dank voor jouw inzet en de laatste vier jaar met jou samen. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik kijk nog even verder, mevrouw Leitner.

Mevrouw LEITNER: Ja, we hebben het maar weer mooi gered met zijn allen. We hebben de stad vier jaar lang bestuurd en ik wil daarvoor in de eerste plaats de collegeleden van harte bedanken voor hun inzet en ook de twee die er niet bij aanwezig zijn, Ewout Cassee en Jack van der Hoek, met wie we deze periode begonnen. Ook jullie in de raad bedankt, want met zijn allen hebben we deze stad bestuurd, bedankt voor de samenwerking, maar in het bijzonder Gideon, Daphne en Jeroen. We hebben samen gelachen en gehuild, maar het toch mooi samen gedaan. We hebben wat meegemaakt, want het was een bijzondere periode en nu er wat mensen vertrekken, lezen wij ook in onze Haarlemse krant dat

mensen iets durven te zeggen over de sfeer in de raad. Dat het soms hard en persoonlijk was en een van de oorzaken is te vinden in de periode van coalitievorming, en daar zitten we op dit moment middenin. In de coalitievorming van 2014 werden verbondjes gesloten en verbroken, beloftes gedaan en teleurstellingen geïncasseerd en een deel van die erfenis hebben we vier jaar lang achter ons aangesleept. Reden te meer voor ons om daarvan te leren en GroenLinks in het bijzonder, want het is cruciaal in deze periode. Voor D66 was het extra heftig, met het vertrek van Ewout Cassee vertrokken er meerdere raadsleden en toen we alles net lekker op de rit hadden, kondigde Jack van der Hoek zijn vertrek naar de provincie aan. Daarna ook nog Bert Sniijders en in diezelfde periode splitste Diederik Mohr zich af van onze fractie. Toch is de sfeer bij ons in de fractie altijd goed gebleven. Met Diederik en Louise kunnen we altijd nog het glas heffen, onze fractie houdt van discussie, we houden elkaar scherp, we praten ook over de wereldpolitiek en andere onderwerpen verder dan Haarlem. Anne-Floor heeft weleens aangegeven dat, als ze een standpunt eenmaal door de fractie had, de raad dan een eitje was. Je was altijd scherp op mensenrechten, gelijke rechten voor LHBTI, je zorgde voor een heel scherp profiel voor ons en Fenna, jij nu als enige ondernemer in de raad, ik heb echt respect voor de wijze waarop je dat gecombineerd hebt, die opbouw van een nieuwe onderneming met het werk in de raad. Je hield ons ook altijd scherp. Pascal ging, kwam en ik hoop dat je nu iets langer wegblijft. Alle gekheid op een stokje, je was echt een stabiele factor en wars van partijpolitieke spelletjes. Ontzettend bedankt voor jullie bijdrage in de raad, we gaan jullie ontzettend missen en we hebben een klein aandenken voor jullie om nog meer te leren van ons mooie Haarlem.

De VOORZITTER: Ik kijk nog even verder. Mevrouw Huysse.

Mevrouw HUYSSSE: Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, collega's, na acht jaar in de gemeenteraadsfractie van GroenLinks Haarlem besloot ik dit jaar niet opnieuw verkiesbaar te zijn. Toen ik mij in 2009 kandidaat stelde, deed ik dat, omdat ik me in wilde zetten voor mijn idealen, duurzaamheid, groen, ecologie, dierenwelzijn, maar ook voor de sociale vraagstukken en cultuur. Die drijfveren zijn onveranderd gebleven. Er is veel gebeurd, er gaat nog veel gebeuren, ik noem de vele collectieve zonnedaken waarmee Haarlem inmiddels voorloper is, de weg naar gasloze en meer energieneutrale woningen is ingeslagen. Er wordt gewerkt aan ruimte voor de fiets; de gedachte aan meer participatie van mondige Haarlemmers druppelt langzaam door in experimenten die door dit college zijn ingezet. Hopelijk worden de minder mondige Haarlemmers hierin actief meegenomen. Ook het dierenwelzijn heeft extra aandacht gekregen, onder andere via het vogelziekenhuis en de financiële bijdrage voor de dierenbescherming. Samen met een in het begin onervaren jonge fractie en wethouder heb ik me ingezet voor onze GroenLinks-idealens. Bedankt daarvoor. Die dank gaat ook uit naar de andere collegeleden die zijn meegegaan in die weg, degenen die hier aanwezig zijn, maar ook degenen die, zoals net door mevrouw Leitner werd gememoreerd, inmiddels weer weg zijn. Daar ontbrak dan Joyce Langenacker nog bij, die ik ook uiteraard bedank. Met de fractievoorzitters van de coalitie heb ik zelf ook heel veel en prettig samengewerkt en hen wil ik hier ook hartelijk voor bedanken. Ik heb veel bijgeleerd in die acht jaar, zowel positief als negatief. Ervaringen die me vormden, zoals fractievoorzitterschap en het leiden van commissievergaderingen, maar er waren ook ervaringen die, ik wil eerlijk zijn, mede hebben geleid tot mijn vertrek, want nee, het was niet altijd makkelijk. Democratie is ook een vorm van beschaving, las ik in een recent artikel van Marcel ten Hove in dagblad Trouw. Democratie vraagt mensen die er verantwoordelijk mee omgaan. Dat ontbrak er helaas nog weleens aan in onze gemeenteraad. De laatste jaren werden de

omgangsvormen er bepaald niet beter op, het leek wel alsof sommigen geen antwoord hadden op alle ontwikkelingen, het onderlinge gevecht, geen debat op de inhoud, maar een debat om het debat, zoals Inge Crul, voormalig fractielid van de Actiepartij het verwoordde bij haar voortijdig vertrek in 2015. Het debat waarin de gedachte, de oppositie contra coalitie de boventoon voerde. Niet meeregeren in de coalitie betekende voor sommigen per definitie een gevoel van buitenspel staan. Dat alles demotiveerde mij dermate dat ik besloot me niet meer verkiesbaar te stellen. Ik hoop oprecht dat deze vorm van denken de nieuwe gemeenteraadsleden bespaard blijft en dat ik dan later, na de neerslag in de maatschappij, dat kan terugproeven, aan de zijlijn van de politiek, buiten het theater aan de Grote Markt tussen de Haarlemmers. Voor hun collectieve belang doen we het tenslotte; daar zitten we hier voor. Ik heb het zelf als een eer ervaren om hieraan mee te mogen doen, ik wens de nieuwe raadsleden en het college veel wijsheid en succes toe, wellicht zijn de jongste gedachten in diverse gemeenten over een zakencollege een stimulans om eens anders over lokaal bestuur en over coalities, opposities en partijbelangen te gaan denken. Ten slotte nog iets over de heer Jur Visser. Ik zal de fietstochtjes van de noordelijke of de zuidelijke Koops met Jur Visser gaan missen. De vraag uiteraard, als we in de noordelijke Koops waren, “nog eentje dan” en de gesprekjes die we onderweg voerden, zijn kennis over de historie van de Haarlemse politiek en andere onderwerpen, maar die houden we onder ons, toch Jur? Een troost is, zoals net al aangegeven werd, dat Jur en ik in dezelfde wijk wonen en wellicht komen we elkaar dan nog eens een keer tegen. Daar wil ik het nu bij laten en het gaat u allen goed. Dank u wel.

De VOORZITTER: Hartelijk dank. Ik denk inderdaad dat het goed is om eerst eventjes nog degenen die niet afscheid nemen het woord te geven en daarna de scheidende raadsleden. Eerst mevrouw Van Zetten.

Mevrouw VAN ZETTEN: Ja, collega's, het grote nadeel als je blijft, is dat je veel goede raadsleden ziet vertrekken. Sommigen vrijwillig, anderen domweg niet gekozen en weer anderen als slachtoffer van een politiek spel. Laat ik even beginnen met mijn oude vriend, de nestor Jur Visser. Na negentien jaar lijkt het mij ook wel mooi geweest. Ik maakte al in 2005 kennis met wethouder Visser; toen was ik nog een soort groentje in de fractiekamer van D66. Ongegeneerd werden door de wethouder handenvol drop naar binnen gewerkt. Ik keek daar toen nog van op, want ik dacht een wethouder, maar toen wist ik nog niet hoe het hier allemaal aan toe ging. In de wijkraad Zuiderhout kan ik mij de opstand van de burgers tegen het plan Churchilllaan asfalteren en alle bomen kappen met wethouder Jur in de hoofdrol op het podium ook nog goed herinneren. Het was een beetje vals, want de heer Dievendal, ook wethouder in dat gebied, had wijselijk verstek laten gaan, dus Jur moest de kolen uit het vuur halen. Toen bleek ook dat wethouder Jur een belofte had gedaan aan een oude dame in het verzorgingstehuis in Zuiderhout. De weg van circa 300 m met klinkers zou trillen voor het invalidenbusje en dat moest geasfalteerd worden. De heer Visser had daar een belofte gedaan. Het compromis was uiteindelijk asfalt met street print. Heel veel dingen blijven hetzelfde als we naar het resultaat van de Dreef kijken. Je zegt: je wordt voor leugenaar uitgemaakt, maar dan denk ik, zijn er dan beloftes gedaan? Wat Jur betreft, ik kwam in de raad en Jur was een grote steun voor mij. We zaten met z'n tweeën, Fedde Reeskamp, ik wist van toeten nog blazen en Fedde ging zijn eigen gang en ik kon altijd terugkomen bij Jur voor goede raad en dat heb ik heel erg gewaardeerd en later kon ik altijd nog met jou over de zaken spreken, want het is ook vaak beter om je vrienden buiten je eigen fractie te zoeken, want de politiek kan keihard zijn. Jur, dat moet je ook als geen ander weten. Beelden gaan een eigen leven leiden en feiten doen er dan minder toe. Wat dat betreft, vond ik het interview

van vanochtend in het Haarlems Dagblad jammer. Op sommige punten is het geheel bezijden de waarheid en ik vind dat dat onze raad geen recht doet. Maar dat is gezegd. Ik vind wel, want ik eindig natuurlijk met een compliment, dat begrijp je. In 2006 werd ik raadslid en jij was ook raadslid in de oppositie. Gewoon raadslid onder leiding van Wim Catsman, bij wie ik ook op de begrafenis ben geweest. Ik heb er altijd veel bewondering voor gehad hoe jij je rol opvatte en kom daar nog eens om als we kijken naar Merijn Snoek van het CDA en Floor Roduner die al hebben aangekondigd dat zij wel wethouder zijn, lijsttrekker, maar vervolgens niet in de raad willen plaatsnemen. Dat vind ik jammer en ik vind dat Jur ons daarin een wijze les heeft geleerd. Tot slot, Jur, je laat ons uiteindelijk ook een erfenis na. Daar zijn we heel blij mee, want jouw zoon neemt gewoon het stokje over, dus de dynastie Visser in deze gemeenteraad is voor de komende negentien jaar misschien gewaarborgd. Dus bij dezen hartelijk dank. Ik heb ook nog, voorzitter, een paar dingen op papier gezet voor mevrouw Van der Smagt, Hendrikje. Ja, collega's, het zal geen verrassing zijn dat ik het vertrek van Hendrikje van der Smagt zeer betreur, niet alleen omdat zij een vriendin is, maar vooral om haar kennis en kracht om zaken voor het voetlicht te brengen. Ik noem haar scherpte en vasthoudendheid in dossiers als de koepel, de doorgeschoten geheimhouding; haar juridische kennis kwam altijd van pas bij het doorgronden van notariële aktes, taxaties en wat zich nog meer voordeed. Veel zaken kunnen hier in Haarlem beter, nog steeds. Has heeft met haar slimheid en ervaring er alles aan gedaan om de raad te versterken, uiteraard niet altijd tot genoegen van de wethouder of de burgemeester, maar dat hoort erbij. Hoe vaak hebben we in de aanloop naar deze verkiezingen geen klaagzangen gehoord over het gebrek aan kwaliteit van raadsleden, de moeizame speurtocht naar gekwalificeerde raadsleden en hoe het allemaal georganiseerd zou moeten worden. Dan nog het gebrek aan goede vrouwen in de politiek. Slechts een derde van de aspirant-gemeenteraadsleden was vrouw. Dat vind ik eigenlijk een gotspe. Hoe kan dat dan? Hoe krijgt de landelijke regeringspartij het voor elkaar om een uitstekend presterend raadslid, nog vrouw ook, niet op de lijst te krijgen? Dat is mij een volkomen raadsel. Heel jammer voor Haarlem en een verarming van de slagkracht van de gemeenteraad. We zullen mevrouw Van der Smagt heel erg missen. Tot slot een paar kleine woorden, als het mij vergund is, voor de heer Mohr, die naast mij zit, van de gelijknamige fractie. Ik heb Diederik altijd een beetje een vrije vogel gevonden die zich niet zo aan regels hield. Dat herken ik ook wel in hem en dat vind ik leuk. Zijn woorden zijn scherp als een scheermes, maar verpakt in een soort suikerspin. Dan denk je: wat zegt hij eigenlijk, dat zijn verschrikkelijke dingen die hij zegt – maar hij komt ermee weg. Ik ben dan gelijk grof en er wordt mij van alles verweten, maar Diederik blijft een heer, hij ziet er ook uit als een heer, met heel veel specifieke kennis, een netwerk. Het is heel erg jammer, want hij stond nummer 3 bij mij op de lijst Hart voor Haarlem, maar hij is er helaas niet in gekomen. Ik denk dat hij wel verder wil gaan als schaduwraadslid; dat heeft hij mij net verklapt. Dus jullie zijn nog niet van hem af, in de commissie in ieder geval. Dit was het, dank u wel.

De VOORZITTER: Ik kijk nog even verder. Mevrouw Sterenberg.

Mevrouw STERENBERG: Dank u wel, voorzitter. Het is eigenlijk al gezegd, we zien elkaar als raadsleden meer dan vrienden en familie. Je brengt heel wat uren met elkaar door en dat doe je ook in de fractiekamer en daar ontstaan plagerijtjes. Er zijn woordkeuzes die typerend zijn en ongeveer anderhalf jaar geleden hebben we daar in de fractie ook veel lol om gehad, omdat dat dan extra werd aangedikt en dat is de uitdrukking 'het schuurt'. Als iets schuurt, dan schuurde het bij Hendrikje, maar dan op inhoud. Dat is vanavond ook al aangegeven, dat als er iets is waarop we Hendrikje



waarderen, dan is het op de inhoud die zij heeft aangegeven. Als Hendrikje aangaf dat iets schuurde, dan wisten we dat het zo was en dat wij daar iets mee moesten doen. Wij zijn haar als fractie heel erg dankbaar voor al het werk dat ze heeft verricht. Dan hebben we Wouter en zoals we bij Hendrikje 'het schuurt' hebben, heb ik bij Wouter altijd een woord, een zinnetje in mijn hoofd: 'houd op met me'. Het is kenmerkend dat het bij Wouter nooit ophoudt, want kennelijk komt hij altijd weer terug. Dat hebben we vanavond ook weer gehoord. De lat wordt eigenlijk telkens iets hoger gelegd. Wanneer komt hij weer terug, want hij duikt daar kennelijk altijd weer op. Onze fractie is Wouter en Hendrikje ontzettend dankbaar voor alles wat ze voor de VVD en voor deze mooie stad hebben gedaan. Tot slot nog een persoonlijk woord naar mijn naamgenoot, Anne, ook een Fries. Hij was voor mij een maatje in de raad en ik ga je enorm missen. Het was een enorme verrassing dat je er niet meer bij bent. Het werd ook al aangehaald: er was een gelegenheidsfractie, Robbert en ik hebben daar dit weekend nog contact over gehad. We gaan jou niet onopgemerkt weg laten gaan, dus je kunt je verdriet wegdrinken met wederom een gepersonaliseerde fles. Ik ga je missen en alle goeds.

De VOORZITTER: Mevrouw De Raadt.

Mevrouw DE RAADT: Ja, dank u wel, voorzitter. Toch nog even een klein woordje van mij aan twee vertrekkende fractieleden. Jur, er is al veel over jou gezegd, maar toch nog even kort, ik ga je missen. Wij gaan je missen. We gaan je verhalen, je kennis over de geschiedenis van Haarlem en van de gemeentepolitiek missen. Misschien wel, omdat we bang zijn je iets te veel te missen, hebben we je alvast vervangen. Hij heeft dezelfde naam, is wel ietsje jonger, misschien ook ietsje knapper, maar daar heb ik niet zo veel verstand van, dat weet ik niet, maar of hij een beter gemeenteraadslid zal zijn, moeten we maar afwachten, want hij heeft heel grote schoenen te vullen. Die grote schoenen die hij negentien jaar lang heeft gevuld, dat kwam in de afgelopen maanden heel mooi tot uitdrukking. Je zat in het staartje van je politieke carrière en je had twee dingen kunnen doen, achteroverleunen en je tijd uitzitten, maar dat deed je niet. Je bent er ook de laatste maanden vol voor gegaan. We hebben gezien dat je op het laatste moment het geschil tussen de boeren, boer Van de Nes, dat je zo aan het hart ging, toch nog tot een goed einde hebt weten te brengen. Cultureel erfgoed dat je ons hebt nagelaten, maar ook de schimmelwoningen in Meerwijk. Tijdens onze campagne heb ik daar echt heel veel complimenten over mogen ontvangen namens het CDA en die geef ik nu weer aan je door. Jur, ik hoop dat je echt onwijs van je pensioen gaat genieten. Je hebt het meer dan verdiend; het cadeautje komt zo. Gideon, fractievoorzitter, toen we elkaar 4,5 jaar geleden voor het eerst de hand schudden, had waarschijnlijk geen van ons beiden verwacht dat we het niet lang daarna zo vaak eens zouden zijn. Op papier kunnen jij en ik denk ik niet meer van elkaar verschillen, 4,5 jaar geleden: hij was getrouwd met Janneke, twee kinderen, een derde onderweg, een koophuis, al vier jaar raadslid en ik had dat allemaal niet. Maar dan nu de vraag, wat maakte nu dat wij het samen zo goed konden vinden en zo goed konden samenwerken? En wat maakte jou tot een heel goede fractievoorzitter? Daar heb ik over nagedacht en het antwoord is, volgens mij, vertrouwen. Wij als fractie hebben jou altijd volledig, maar dan ook 100%, vertrouwd. Dat vertrouwen heb je nooit beschaamd. Dat vertrouwen bleek keer op keer terecht, dus dank daarvoor. Want als wij als fractie iets zeker wisten, dan was het dat jij nooit ondoordachte beslissingen zou nemen. Je zou nooit zomaar iets roepen, voordat je alles had gelezen. Ik vind dat, vooral in de politiek, een heel mooie en misschien ook wel zeldzame eigenschap. In ieder geval eentje die wij als fractie, maar ik denk ook vele anderen hier, zeker zullen gaan missen. Onlangs heb ik je gevraagd waar je het meest

trots op was. Je moest nadenken en er waren meerdere dingen, maar je had het toch wel over je motie oude monumentale bomen opnemen in het bestemmingsplan. Mede daarom, niet van monumentaal hout natuurlijk, maar van Haarlems kaphout een snijplank – de eigenaresse van Haarlems hout zit op de tribune en morgen daar – maar twee snijplanken, met daarin gegraveerd, door de Haarlemse snijmeester, de kaart van Haarlem en als jullie goed zoeken en de weg volgen, dan komen jullie altijd weer uit bij het CDA.

De VOORZITTER: Dank je wel, meneer Van den Raadt.

De heer VAN DEN RAADT: Ja, voorzitter, wij denken natuurlijk dat wij hier bij elkaar zijn gekomen om afscheid te nemen of voor andere dingen die zogenaamd belangrijk zijn, maar er zijn natuurlijk twee dingen die echt belangrijk zijn. Vraag 1 is: komt de landelijke intocht van Sinterklaas in Haarlem, en vraag 2 is: gaan we een hertelling voor de verkiezingen laten plaatsvinden? Dat waren we bijna vergeten, maar dit is het enige moment dat we het daarover kunnen hebben. Trots Haarlem heeft drie dagen lang alles zitten natellen op het stadhuis. Dat is werkelijk waar en het heeft heel veel tijd gekost. Ik moest mijn wekker zetten, omdat ik nachtdienst had, maar ik heb het ervoor over gehad en wat is de conclusie, ik heb een steekproef genomen bij drie partijen: Trots Haarlem, Jouw Haarlem en bij GroenLinks. Het is werkelijk uitmuntend geteld door iedereen die daarmee bezig is geweest, dus complimenten, het kwam precies uit. Een paar kleine dingetjes die opvielen die we dan misschien in de toekomst een keer kunnen bespreken, maar niet op dit moment. Het valt op dat families nogal van tellen houden, dus in totaal kwam ik geloof ik zeventien families tegen die zich op stembureaus weten te verschansen en dan alles gaan tellen. Voor de rest viel het ook op dat bij 21 stembureaus eigenlijk iedereen officieel volgens de papieren om 21.00 uur weg was, dus dan denk ik, wie heeft daar dan uiteindelijk na 21.00 uur geteld. Een kleinigheid, maar dat soort dingen gaan we wel overleven. Dan gaan we door naar de feestelijkheden en dan wil ik namens Trots Haarlem een paar mensen bedanken. Iedereen sowieso, want ik weet nog het moment dat ik in de Gravenzaal die tweede zetel kreeg en ik werd helemaal blij en drie dagen later zat ik thuis en toen dacht ik: wat betekent dat ook weer? Dat betekent dat je naast je 38 uur nog 26 uur voor de raad bezig bent en dat je alleen vrijdagmiddag af en toe je vrouw nog ziet. Mensen die niet meer in de raad zitten, houd je daaraan vast, want jullie gaan nu natuurlijk fantastisch mooie tijden tegemoet, omdat je af en toe je familie nog eens ziet. Dat is heel mooi. Een paar mensen wil ik even noemen. Diederik Mohr, dat is al weggekaapt door die suikerspin met scheermesjes erin, ik kan het niet mooier zeggen, dus hem sla ik dan maar over. Pascal Spijkerman, staatsman, warme gevoelens voor jouw intelligentie, want jij was de eerste die zei, als ik weer eens een keer een motie indiende: “Beste mensen, ik heb dat geanalyseerd; we kunnen altijd wel net doen alsof de heer Van den Raadt gek is, maar het blijkt dat hij na vier jaar toch altijd gelijk heeft, dus laten we maar meteen voor die motie stemmen, want dan komen we er later achter dat het heel goed was.” Bedankt voor jouw intelligentie. Ik noemde je niet voor niets staatsman: ik denk dat je ook landelijk terugkomt.

De heer SPIJKERMAN: Dat is wel een heel vrije vertaling van wat ik altijd bedoeld heb.

De heer VAN DEN RAADT: Ik neem alles terug wat ik over je heb gezegd. Dan wil ik Gideon van Driel ook even noemen. Bij de vorige burgemeester dacht ik altijd dat de heer Van den Raadt de enige was die altijd een relletje met de burgemeester wilde, maar Gideon van Driel was van dezelfde kleur, maar ook heel goed bezig en dan zei hij af en toe tegen burgemeester “artikel 23a, onderzoek burgemeester” of “overtreden we niet

Regel 14 van het reglement?” Dan kreeg je zo’n wazige blik in de zaal en dan dacht ik: fijn dat iemand nog wel weet waar het over gaat. Heel erg prettig, dank je wel. En voor Jur Visser natuurlijk even een woordje, want we hebben natuurlijk wel begrotingen en kadernota’s gehad, maar laten we eerlijk zijn: de helft vond het helemaal niet interessant. Het enige wat interessant was bij zo’n begroting en zo’n kadernota: word ik aan het eind van dat spektakel genoemd in het anekdotelijstje van de heer Jur Visser, want daar deed je het allemaal voor. Mensen gingen allemaal leuke dingen opnoemen en hadden geen oog meer voor de getallen. Alles werd goedgekeurd, dus als u thuis meekijkt, dan weet u nu waarom de schuld zo hoog is. Het gaat om de anekdotes van Jur Visser. Ik ben ook een paar keer genoemd, dus dank je wel. Ik heb geen cadeautje voor mensen meegenomen, maar ik ben op 2 april jarig, dus ik nodig iedereen uit om langs te komen, dat is het enige moment, beste burgemeester Jos Wienen, dat Trots Haarlem niet klaagt over tekort aan handhaving, want die feesten van de heer Van den Raadt staan erom bekend dat ze nogal spectaculair zijn, dus u bent allemaal van harte welkom.

De VOORZITTER: Dan moet ik misschien toch maar eens langs gaan. Hartelijk dank. Dat was het van de zijde van de niet-afscheidnemende raadsleden? Meneer Visser.

De heer VISSER (ChristenUnie): Toch even kort, voorzitter. Ik kan niet iedereen noemen, maar wat ik wel wil zeggen is wat ik ervaren heb in de afgelopen vier jaar, specifiek voor de raadsleden die weggaan. Soms ben je het helemaal niet met elkaar eens en soms heb ik ook niet echt geluisterd als ik het hartgrondig met iemand oneens was, maar toch heb ik in de afgelopen periode geleerd om te blijven luisteren, want juist je grootste tegenpool kan wel iets heel zinnigs zeggen. Ik heb dat ervaren met Wiebe van Haga. Dan had ik af en toe iets van grr, maar toch heeft hij een paar keer dingen gezegd waarvan ik dacht: je hebt wel gelijk. Ik vind dat een heel mooie ervaring van de afgelopen vier jaar. Ik moet in het bijzonder denken aan Pascal. Je komt voor mij uit een heel andere politieke kleur, maar de paar keer dat ik in de commissie Samenleving was, kon ik het heel goed met jou vinden en waren we het verbazingwekkend vaak met elkaar eens. Ik ga jou in het bijzonder echt missen. Ik wil Anne Feite ook noemen, want ik was zo stinkend jaloers op jou hoe je soms dingen theateraal neer kon zetten. Ik vond het af en toe, of eigenlijk vaak, over de top, maar ik was toch stinkend jaloers op jou. Wat dat betreft, kunnen we allemaal nog heel veel van jou leren. Wie ik ook wil bedanken, en dan sluit ik me aan bij de burgemeester, zijn de vele schaduwraadsleden. Ik ben er heel blij mee dat bijvoorbeeld Ron in de raad komt. Hij heeft bergen werk verzet als schaduwraadslid en komt terug als raadslid. Zelf moet ik helaas afscheid nemen van een aantal schaduwraadsleden door persoonlijke omstandigheden, dus het wordt nog even spannend wie onze schaduwraadsleden worden. Dat ga ik nog onthullen, maar Teus Vreugdenhil neemt onder andere, na vele jaren, afscheid vanwege medische redenen en Rosa blijft behouden, maar niet voor de raad, want zij is ambtenaar geworden van de gemeente Haarlem, dus zij zal zich nog veel bevlogener blijven inzetten voor deze raad. Ik wil hen via deze weg bedanken voor hun inzet en ook de schaduwraadsleden die in de afgelopen drie maanden zijn ingesprongen, Eelco en Jacco, bij dezen ook van harte bedankt.

De VOORZITTER: Goed, dan zijn wij toe aan de slotwoorden van de afscheidnemende raadsleden. Meneer Van Driel, u wilt dat als eerste doen? Waarom ook niet, gaat uw gang.

De heer VAN DRIEL: Ja, voorzitter, dan zeg ik altijd, dank u voor het woord. Het is voor mij een bijzonder moment, want ik mag nu voor het laatst spreken in de gemeenteraad en

de spanning is groot, want voor het eerst in acht jaar zit mijn vrouw, Janneke, op de tribune, dus ik ben blij dat ik wat op papier heb gezet. Ik wil graag beginnen bij mijn eigen club, het CDA. We hebben vorige week een geweldig resultaat geboekt bij de gemeenteraadsverkiezingen. Meer stemmen en behoud van vier zetels. Het CDA vaart in Haarlem een stabiele koers. We zijn daarvoor veel dank verschuldigd, zoals eerder genoemd aan onze kapitein Wim Catsman, die de fractie na een turbulente tijd vanaf 2006 in een rustiger vaarwater leidde. In 2008 kwamen Merijn en ik aan boord en mochten wij met de fractie meedraaien om het politieke vak te leren van Wim, en er was nog iemand die de storm had overleefd, Jur Visser, de meester van het politieke spel. In 2010 was het dan zover. Merijn, Jur en ik mochten in de gemeenteraad plaatsnemen namens het CDA. Als Haarlemse mug vond ik dat indrukwekkend, maar vooral ook eervol. Hoewel wij in de oppositie terecht kwamen, hebben wij toch veel weten te bereiken in die vier jaar. Dat was vooral de verdienste van Merijn, die als fractievoorzitter scherp en constructief te werk ging en daarmee al snel werd gekroond als oppositieleider. In de commissie Ontwikkeling hadden wij een enorme opgave om de bestemmingsplannen te actualiseren. In die tijd kwam de bode nog bij je thuis om de raadsstukken te brengen en dat waren voor ontwikkeling dikke pakketten. Ik las alles, en ik kon als jurist omgevingsrecht een stevige bijdrage leveren aan de kwaliteit van de bestemmingsplannen, totdat wethouder Cassee de legendarische woorden sprak: “Meneer Van Driel, andermaal dank voor uw bijdrage, u bespaart mij drie fte.” Toen kwam bij mij het besef dat ik als raadslid een andere verantwoordelijkheid had. Ik herinner mij daarna nog veel levendige debatten met Ewout Cassee. Hij probeerde ons altijd om de tuin te leiden met zijn denkpijpen en ABC-sessies. Ewout en ik waren aan elkaar gewaagd, hij op ervaring, ik vanuit inhoud, en ik weet nog dat hij mij uitnodigde op zijn kamer om te overleggen hoe we onze krachten konden bundelen. Daar trapte ik uiteraard niet nog een keer in. Ik herinner me ook nog een mooi debat met Jeroen Boer, hier in de raad, over de pilot om de auto weer toe te staan in de Cronjéstraat. U was volstrekt kansloos, meneer Boer, dat waren mooie tijden. Er was nog zoveel meer, iPhone-gate, het glazen slurfje, voor wie het allemaal nog iets zegt, paragraaf 1.5.3, amendement 77, de Unielocatie, de Raaks, de Zijlpoort, de VRK-problematiek, het precariodossier, te veel om op te noemen. Wat ik nog wel wil noemen – het is al een keer eerder gezegd, maar het was zo’n bizar avontuur op het marineschip de Johan de Wit van VVD-collega en commandant Ed Veen. Ik heb raadsleden zien overgeven, zeeziek in de kleine bootjes die ons naar het schip brachten. Door de storm was een van de twee bootjes kapotgegaan en wij konden niet meer van boord. De enige mogelijkheid was van IJmuiden naar Den Helder op het marineschip en dan met de bus terug. Zo geschiedde. En Janneke, mijn vrouw, had geen idee waar ik de hele nacht had uitgehangen, want we hadden gewoon geen bereik op die Noordzee. Het was echt bizar. Voor wie daarbij was, wat serieuzer, want in de auditcommissie mocht ik mij acht jaar lang met de gemeentelijke financiën bezighouden en namens de raad het contact onderhouden met de accountant. In 2012 hebben we een aanbestedingsprocedure doorlopen voor een nieuwe accountant. Dat was een enorme klus, maar uiteindelijk hebben we met de nieuwe accountant, Richard Goldstein van PwC, kwaliteit in huis gehaald en zijn de financiën, onder leiding van de concerncontroller, en ik noem hem hier toch graag bij naam, Martin Jonker, op orde gebracht. We hebben vier jaar lang gewerkt vanuit de oppositie en dat werd beloond door de kiezer, want in 2014 wonnen we een zetel en kwamen we in de coalitie. Merijn als wethouder, ik als fractievoorzitter, Jur kwam terug in de raad en met Eva en Mostapha, Fadime en Ron hadden wij gewoon een topteam. Daar waar we vier jaar lang vogelvrij waren geweest in de oppositie, hadden we nu een bestuurlijke verantwoordelijkheid in de coalitie; dat lag mij wel. De VVD had het er wat moeilijker mee. Zij waren ingeruild voor het CDA en Rob de Jong heeft mij een

jaar lang niet aangekeken. De rest is geschiedenis. Met die Dilia Leitner aan het roer van D66 kon de coalitie eindelijk aan het coalitieprogramma beginnen. Bewust een programma, want er moest gewerkt worden, samen doen. Het CDA heeft zich ingezet voor sport, veiligheid, handhaving, groen, kwalitatief bouwen, beheer en onderhoud en het aflossen van de schuld, maar we hebben ons ook ingezet voor bijvoorbeeld het feit dat niemand in Haarlem op straat hoeft te slapen en nog zo veel meer. Het jaar 2016 was voor mij persoonlijk het drukste jaar van mijn leven. De geboorte van Jasper, een nieuwe structuur op mijn werk in Amsterdam, ons huis verkocht en een nieuw huis gekocht en verbouwd en hier in de raad met de vertrouwenscommissie de zoektocht naar een nieuwe burgemeester en uiteindelijk was dit alles gelukkig wel met een mooi resultaat. Al met al heb ik veel mooie herinneringen aan acht jaar gemeenteraad. Natuurlijk heb ik ook wel mijn Inge Crul-momentjes gehad en alles is wellicht wat harder en directer geworden, maar ik heb mijn focus altijd gehouden op het positieve. In mijn acht jaar in de raad zijn onze kinderen Florus, Kik en Jasper geboren en Janneke was er altijd als ik naar het stadhuis moest. Je bent een topper, Jan, heel erg bedankt. Ik was een paar dagen geleden met mijn drie zoontjes nog even op de fractiekamer, want ze wilden nog een keer voetballen op de gang en chocolademelk drinken aan tafel. Ik had het idee ‘hier zit het nieuwe CDJA in oprichting’ en ik moest, echt waar, van Florus aankondigen dat jullie hem kunnen verwachten in de raad in 2030, dus wees gewaarschuwd. Hij is een rekentijger op school en heeft zelf uitgerekend wanneer hij achttien is en wanneer de volgende verkiezingen zijn en hij is zeven jaar. Ik was er trots op. Ik wil Dilia, Jeroen en Daphne bedanken voor de fijne samenwerking. Wij waren verantwoordelijk voor de coalitie in de afgelopen periode en sluiten dat vanavond succesvol af. Want alleen jij gaat door, Dilia, en ik wens jou en jouw fractie heel veel succes. Marceline, Robbert en Micha, wij hebben heel prettig samengewerkt in de commissie Ontwikkeling. Dank daarvoor. Jullie gaan ook door, heel veel succes. Hendrikje, Frits en Maarten, die werd net nog vergeten, want Maarten is ook een van de juristen van bestuur. Onze politieke partij is er niet van gekomen, maar wij waren de juristen in de commissie Bestuur, de vrees van elke Haarlemse ambtenaar. Weledelgestrengde collega's, het was mijn een genoegen. Dank ook aan Martine, de voorzitter der voorzitters. Dank aan alle wethouders voor jullie werk en dank aan de burgemeester en alle andere collega's die ik nog niet zo specifiek heb genoemd. Tot slot wil ik het woord ook nog richten tot Jur Visser, want jij neemt vanavond na negentien jaar afscheid van de gemeenteraad. Je maakt altijd onze spreektijd op, dus ik houd het kort. Jij was in 2002 de laatste CDA-lijsttrekker die winst boekte, tot Merijn in 2014. Jij was nestor en vicevoorzitter van de raad, jij leerde ons wat een sympathieke motie was. Ik heb je aangeslagen gezien toen het CDA met de PVV ging samenwerken; dat deed jou veel pijn, maar je ging toch door. Je hebt tot de laatste raadsvergadering gestreden voor het behoud van de boerderij van Van de Nes. Eva heeft dat net ook al gememoreerd. Je hebt gestreden voor de Cavex-schoorsteen, maar helaas heb je die beloofde steen nooit gehad, want hij ging om.

Mevrouw VAN ZETTEN: Ik heb nog een steen in de fractiekamer liggen.

De heer VAN DRIEL: Top. Jur, jij sprak altijd badinerend, want dat was jouw woord, over sociale huur, maar werd uiteindelijk in onze fractie de voorvechter van sociale huur. Je zei altijd, zwart-wit voor het gemak, je dacht altijd even hardop. Vandaag neem jij afscheid en morgen wordt jouw zoon Jurrit geïnstalleerd. Jij zou zeggen: het leven is weer mooi. Bedankt, Jur. Ik wil afsluiten met een citaat van Piet de Jong: “Dat was het dan.”

De VOORZITTER: Ik kijk even verder naar afscheidnemende raadsleden die nog een laatste woord willen spreken. Mevrouw Cannegieter.

Mevrouw CANNEGIETER: Ja, voorzitter, dank u wel voor het woord. Ik zit te bedenken hoelang ik in Haarlem ben. Dertien jaar geleden ben ik deze stad binnengereden op zoek naar het twintigste huis in mijn leven. Twintig verhuizingen, dat was nogal wat. De grap is dat ik dertien jaar later nog steeds in hetzelfde huis woon in dezelfde stad. Ik ben heel erg verliefd geworden op deze prachtige stad. Ik kwam uit Breda, ook een heerlijke stad, en Haarlem deed me een beetje aan Breda denken. Over Breda gesproken, 16 januari 2016 overleed Hanneke van Maanen. Zij was twaalf jaar lang raadslid in de gemeente Breda. Sorry, voorzitter. Dit lag niet in mijn planning. Ze is mijn pleegzusje en we komen uit een gezin waar we altijd heftige debatten hadden over politiek, over de stad en wat allemaal beter moest en beter kon en Hanneke zei altijd, Fenna, in plaats van hier te gaan zitten blazen, doe eens wat. Ga naar die gemeenteraad, ga er zelf maar in zitten, dan kan je iets veranderen. Dat heb ik gedaan, toen ik in Haarlem was. Hanneke zat nog steeds in de gemeenteraad en zei, eindelijk, na al dat zeuren dat het allemaal beter moet en beter kan, ga jij in de gemeenteraad. Waarom ik dit zeg, voorzitter, deze raad zit vol met gepassioneerde mensen, mensen die echt deze stad beter en mooier willen maken. Ik hoor vaak, als ik tegen mensen zeg dat ik in de gemeenteraad zit, ach jullie doen toch niks voor ons. Wat belachelijk. Voorzitter, wij doen heel erg veel voor deze mensen in de stad, elke steen in de stad, elk gebouw, de zorg, de sport, alles wordt in deze raad besproken, besloten en alle partijen doen dat vanuit hun eigen politieke kleur, maar wel met dezelfde passie. Ik zou willen zeggen, Haarlemmers, blijf gepassioneerd, ga in die raad, ga meedenken, kom naar de raadsleden toe, zeg wat je wilt om deze stad nog mooier te maken dan hij al is. Ik vind het jammer dat ik niet verder kan – ik had graag nog even doorgegaan – maar ik ben ervan overtuigd dat de stad alleen nog maar mooier wordt met al deze mooie raadsleden en de nieuwe raadsleden. Ik wens jullie ontzettend veel succes en heel erg veel plezier. Dat is ook heel belangrijk. Nou Han, het is je weer gelukt.

De VOORZITTER: Ik kijk even verder. Mevrouw Dekker?

Mevrouw DEKKER: Ja, een team, zo noemde ik de commissie Samenleving een tijdje terug een zo voelde dat ook echt. Ondanks dat er ook echt wel verschillen waren van politieke kleur en vooral in de raadsvergaderingen heel scherpe meningsverschillen werden neergezet, overheerste in de commissie Samenleving het gevoel dat we er samen wat beters van wilden maken, met elkaar, coalitie en oppositie. Dat was ook nodig, want wat een monsterklus hadden wij, nieuwe raad vanaf 2014, op ons bord. Avond na avond besloten we over nieuwe participatieregelingen, extra investeringen in schoolgebouwen, de jeugdzorg, huishoudelijke ondersteuning, pgb's, maatschappelijke begeleiding van statushouders, tegemoetkoming kinderopvang, het Haarlems homobeleid, betrokkenheid van zelforganisaties, verordening na verordening, besluit na besluit. Met eigenlijk wel wat zweet in onze handen, want waren we wel genoeg ingevoerd, wisten we wel voldoende, hadden we overal aan gedacht? Voor ons was het onmisbaar dat we het gesprek aangingen met de stad, met welzijnsinstellingen, hulpverleners, sportinstanties, schoolbesturen en ook met zelforganisaties of gewoon met Haarlemmers die ons lieten weten dat er soms mazen in het sociale net waren gevallen, dat wij hadden geweven. Dat moest soms met het aanpassen van een verordening zoals de tegemoetkoming kinderopvang en soms met individueel maatwerk worden opgelost. Ik ben dan ook trots dat we samen met onze sociale partners, maar ook raadsbreed en met het college die enorme monsterklus met al die transities van het sociaal domein hebben afgerond, al

moest ik afgelopen jaar er wel af en toe aan wennen dat in de raadsvergadering het continu maar over stenen ging en niet meer over die belangrijke sociale beslissingen, want wie vindt stenen nu interessant? Dank aan alle organisaties, insprekers, partners in de stad en alle commissie-collega's en aan Jur en aan Jack, die is weggegaan, aan Merijn en aan Joyce, die ook is vertrokken, en later aan Floor, voor vier jaar heel fijne samenwerking. Natuurlijk ook aan mijn fractiecollega's, wat hebben we ontzettend heftige tijden meegemaakt, maar wat stond er uiteindelijk een stevig team dat inderdaad, zoals al even is benoemd, kritisch durfde te zijn naar elkaar en ook open en inderdaad, als ik mijn fractie eenmaal had overtuigd, was de commissie Samenleving appeltje-eitje. Dank jullie wel allemaal, het ga je goed.

De VOORZITTER: Ik kijk nog even verder. Ik ga deze rij langs, de heer Azannay.

De heer AZANNAY: Dank, meneer de voorzitter. Ik moet eerlijk zeggen, ik heb getwijfeld of ik iets zou zeggen of niet. Een uur geleden heb ik iets op papier gezet en ik houd het kort. Beste mensen, in 2006 ben ik deze raad binnengestapt met één doel en dat is een steentje bijdragen aan onze mooie stad, want ik woon hier, ik leef hier en ik wil dat iedereen het in deze stad goed heeft. Ik heb het allemaal met veel plezier gedaan en ik heb veel gegeven, maar het raadswerk heeft mij ook veel teruggegeven. Door het raadswerk ben ik op plekken gekomen waar ik normaal gesproken nooit zou komen en ik heb met mensen gesproken die ik anders nooit zal spreken. Ook dank aan hen, of het nu wijkraden zijn of de voetbalvereniging. Ik heb mooie tijden beleefd, maar ik moet zeggen dat ik ook af en toe een beetje teleurgesteld ben geraakt in een aantal collega-raadsleden, die soms niet bezig zijn met het besturen van onze stad, maar met elkaar. Ik hoop dat de nieuwe raad dit achter zich laat en zich bezighoudt met onze stad. Mensen hebben vragen, problemen en zorgen. Laten we daar onze energie in steken. Ik wil natuurlijk iedereen bedanken, of het nu coalitie of oppositie is. Ik heb mooie tijden beleefd met Martien, met Anne-Floor en met Pascal toen we het hadden over huizen. Iedereen doet het op zijn manier en ik op mijn manier. Soms kan ik mijn emotie niet in bedwang houden en daarom wil ik onder andere de wethouder Merijn Snoek bedanken voor het geduld, de samenwerking, of het nu ging over huizen, stageplekken, bijzonder onderwijs en dan kom ik weer terug op al die glazen maar ik heb daar iets mee, maar dank voor uw geduld en samenwerking. Uiteraard wil ik ook Jur Botter bedanken. Ik haal een voorbeeld aan: toen ik het met u overig de subsidieregeling had, want waarom moeten burgers en organisaties zes maanden wachten om iets leuks in de buurt te doen, hoe kunnen ze dan betrokken blijven? U heeft geen moment getwijfeld, we moesten weliswaar wel een motie indienen, maar dat is een instrument dat je moet inzetten, maar u zei meteen in de commissie dat u iets zou regelen. Formeel, alles is politiek, onze nestor zei het al, we hebben een motie ingediend en we hebben een prachtige regeling waarop onze Haarlemse burgers een beroep kunnen doen. Ik neem afscheid als raadslid; ik heb mooie tijden in deze raad gehad. Dat betekent niet dat ik niet meer terugkom: u zult mij regelmatig op de tribune zien, want ik blijf lid van GroenLinks. Ik heb wel mijn sympathie uitgesproken naar Jouw Haarlem, maar dat kan niet. Ik heb begrepen dat u een beweging bent en geen leden heeft. Dames en heren, ik wil iedereen bedanken voor de mooie tijden en ik wens u heel veel succes.

De VOORZITTER: Ik kijk even verder. Meneer Bloem.

De heer BLOEM: Voorzitter, voor sommigen was ik de afgelopen vier jaar een van de smaakmakers in de raad, volgens sommigen smakeloos. Laat ik mijn, voorlopig, laatste

woorden in deze raad smaakvol eindigen. Nou ja, letterlijk dan. Umami, zuur, bitter, zoet en zout. Umami, wat voor 'hartig' staat. Veel dank aan Welmoed die altijd achter me bleef staan, hoe chagrijnig ik ook thuiskwam. Veel dank aan alle andere ondersteuning die we mogen krijgen, aan de eigen fractie op de eerste plaats – daar kom ik later nog even op terug – dank aan de bodes, die er altijd voor ons zijn, ook al laat de gemeente ze in de steek door openstaande vacatures niet te vervullen. Dank aan de griffie, die standhield, ondanks de tsunami aan procedurele vragen en lastminutemoties, die ik altijd laat aanleverde. Dank aan de ambtenaren, die ik zeker in het begin onafgebroken bestookt heb met vragen over sloop, verkoop, liberalisering van huurwoningen, Philomeen, dank. Dank aan de coalitie voor het compromisloos doorvoeren van het werken in regie. De resultaten zijn beter dan welk argument ik ook maar kon inbrengen tegen marktwerking bij de overheid. Niet voor enig ander doel dan mijn eigen opluchting, het zuur. De zure lessen voor de kiezer, de zure les voor de Actiepartij, die leert dat het legitiem winnen van een zetel moeilijker is dan er eentje roven. Bij de SP zijn er niet zo veel meer te halen. Het allerzuurste, de partij die alles heeft binnengehaald in deze periode waar ze voor stonden, die is afgestraft voor de kiezer. Maar ja, waar stond D66 nu precies voor? Zuur is het. Een wethouder die herhaaldelijk de volksvertegenwoordiging onhandig informeert, wordt beloond, bijgevoerd. Ik ben het die het genadeschot van de kiezer heeft gekregen. De PvdA die afgelopen decennium aan het roer stond op het gebied van volkshuisvesting wordt beloond voor het laten oplopen van de wachtlijsten. Maar in alle eerlijkheid, de SP had ook geen mugjes om in de campagne strijd te gooien, zoals wethouder Roduner wel had. De komende periode heb ik tijd om daaraan te gaan werken. Voorzitter, u hoort het, ik begrijp de kiezer niet meer en de kiezer mij ook niet, dus heeft de kiezer in goed overleg voor mij besloten dat we uit elkaar gaan. Voorzitter, dit lucht op, tijd om in de spiegel te kijken, tijd voor het bitter. De afgelopen tijd heb ik mensen niet voldoende weten te inspireren tot het stemmen op de SP of het aansluiten daarbij. Mijn harde woorden hebben ons geprofileerd, maar wie kennen dat profiel en wie herkennen zich daarin? Het zoet. Het zoete is dat er in deze raad nog twee echte socialisten gaan strijden voor een menselijker en socialer Haarlem. Frits, je zult zelf je microfoon uit moeten zetten om je spreektijd bij te houden. Voor de rest kan je makkelijk zonder mij. Blijf verbijsterd, blijf boos en blijf GroenLinks eraan herinneren dat hun partijnaam ook een tweede lettergreep heeft. Sibel, blijf alsjeblieft net zo 'lastig' opkomen voor individuen, blijf de rest van de raad en het college irriteren met je constante aandacht voor iedereen die het slachtoffer wordt van bureaucratie en bezuiniging. Iemand moet ze duidelijk maken dat niet het budget of de regel, maar de mens centraal moet staan. Het zoete is ook dat Haarlem heeft gekozen.

De VOORZITTER: Toch gefeliciteerd dat je zelfs nu door je spreektijd heen bent.

De heer BLOEM: Fijn om te horen. Voorzitter, het zoet is ook dat Haarlem heeft gekozen voor progressief, voor links, een groot GroenLinks en een grote PvdA. Dat biedt kansen voor echt meer betaalbare duurzame woningen en kleinere wachtlijsten. Dat betekent wel dat minder gepraat moet worden en meer gebouwd: niet lullen maar poetsen. Daar komt ook het zout. Het zout der aarde, om maar even met Mattheüs te spreken. Gelukkig zijn er ook genoeg smaakmakers buiten deze raad, die het niet pikken dat de straat van papieren beleid is en niet van de bewoners. Die het niet pikken dat niet de grootvervuilers, maar de armsten in onze samenleving de rekening moeten betalen voor de overgang naar een duurzame samenleving. Die het niet meer pikken dat de corporatie meer van de te veel betaalde directeur is dan van de te veel betalende bewoners. In deze zaal zult u mij voorlopig niet meer aantreffen, maar met deze mensen ga ik de komende tijd in de stad



aan de slag en daar zou u best weleens van kunnen horen. In de afgelopen jaren heeft de raad met enig gemopper prestatieafspraken gemaakt met corporaties en wat zien we door de hele stad? Branie van bobo's over betaalbaarheid en buitensporige huurverhogingen en broddelwerk bij renovaties. Grote praatjes over het aanpakken van wachtlijsten in de campagne, grote schimmelplekken in de woningen van de mensen. Hoge salarissen bij management en directie, hoge energierekeningen bij de huurders. De gemeente en de huurdersorganisaties tekenen voor deze wanprestaties. Dat gaat veranderen. Progressieveling in deze raad, mijn hartenkreet is aan u. U bent met velen, wees er voor velen, zorg dat Haarlem echt een plek wordt waar iedereen duurzaam en betaalbaar kan wonen. Mocht u onverhoopt de huurders en de mensen op de wachtlijst vergeten, dan zal ik er letterlijk voor zorgen dat u in deze zaal niet om hen heen kan.

De VOORZITTER: Ik kijk nog even verder. Mevrouw Van Ketel.

Mevrouw VAN KETEL: Ik zal het helemaal kort houden, want eigenlijk is al het gras al voor mijn voeten weggemaaid. Ik ben een paar jaar geleden, in eerste instantie, per ongeluk in de raad gekomen, want ik wilde eerst wat ondersteunen. Ik kwam uit een rommelig sociaal beleid en ik kan alleen maar zeggen dat ik heel veel geleerd heb. Toen ik hier kwam, was er een leidinggevend persoon die zei: "Jolande, wat vind ik het heerlijk dat je in de raad komt." Toen dacht ik nog, wat fijn dat ik zo gewaardeerd word, maar dat was het niet, want de beste man zei: "Dan kan je in ieder geval niet meer elke week komen zeiken, want dan zie je hoe het gaat lopen." Ik moet zeggen, na vier jaar: daar heeft hij helemaal gelijk in gehad. Ook ik was eigenlijk nog niet van plan om op te stappen, ik houd me wel heel erg bezig met vraagstukken op het sociaal domein en het beleid en daar blijf ik in doorgaan en wie weet, kom ik ooit weer een keertje terug. Ik dank al die mensen hier aan tafel die me niet altijd met evenveel plezier aanhoorden, maar wel hun best gedaan hebben alsof ze het interessant vonden. Ik heb nog heel veel te melden en te vertellen en ik ga jullie echt nog blijven pesten. Voor de rest wens ik jullie allemaal heel veel succes, en ook al die nieuwe mensen, en: zet hem op.

De VOORZITTER: Ik kijk of er nog anderen zijn die het woord willen voeren. Ik zie in ieder geval de heer Rutten.

De heer RUTTEN: Ja, voorzitter, dank u wel. Bij mijn afscheid in 2014, ik word er wat bedrevener in, vroeg Bernt Schneiders mij om een beetje in de buurt te blijven. Dat heb ik misschien iets te letterlijk genomen, want ik kwam gewoon terug. Ik verwacht niet dat u, meneer Wienen, datzelfde gaat vragen. Ik heb het u immers niet altijd makkelijk gemaakt; u noemde zelf ook al de viskar en de extra raadsvergaderingen. Ik ben er eerlijk over dat ik de periode na mijn terugkomst minder leuk heb ervaren dan de periode 2009-2014, maar daar ga ik niet heel veel over uitweiden; het ging er in de krant in het interview met de heer Visser over vanmorgen. Het is wel jammer en om met Van der Laan te spreken: de burgers haten dat vliegen afvangen en willen dat de problemen worden opgelost, want daar zitten we hier voor. Tot slot wil ik u allemaal bedanken voor de goede dingen die ik in korte tijd wel met jullie samen voor elkaar heb kunnen krijgen en een dan noem ik er drie. De aandacht voor de integrale kindcentra, we hebben daar met D66 en de heer Snoek hard aan kunnen werken. Daar staat een mooi resultaat. De energieneutraliteit als aardgasvrij niet kan, dat hebben we niet eens hier hoeven te bespreken, maar met een goede medewerking van wethouder Sikkema en, last but not least, sorry Jur, de steun voor zoenposters. Het ga u allemaal goed.

Mevrouw VAN DER SMAGT: Voorzitter, dank u wel. Ik geloof dat ik de kortste bijdrage zal leveren vanavond van iedereen. Ik kijk met heel veel plezier terug op mijn verblijf in dit huis. Het is tenslotte een bijzondere biotoop die wordt bevolkt door een zeer kleurrijk gezelschap. Terugkijkend vind ik natuurlijk ook wel iets van die lokale democratie. Ik heb mijn taak altijd wat letterlijk opgevat, sturen en controleer op de inhoud. Ik houd ook van inhoud, maar in dit huis heb ik al snel gemerkt dat de inhoud veel concurrenten heeft. Zo is de beeldvorming een vreselijke concurrent van een inhoudelijke bespreking en een inhoudelijk debat. Verstikkende coalitieafspraken waar ik weleens tegenaan liep, ook die stonden in de weg van een inhoudelijk debat, om maar te zwijgen over opportunisme en populisme. Dat, terwijl die inhoud juist hier, in dit huis, eigenlijk het primaat behoort te hebben. Ik ben er ook van overtuigd dat de inhoud van zaken die we hier zouden moeten bespreken, uiteindelijk ook het bindmiddel is tussen het kleurrijke gezelschap dat hier zit en dat hier ook morgen weer zal plaatsvinden. Leden van de raad, leden van het college, ik wens u alle goeds.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Loenen.

Mevrouw VAN LOENEN: Ja, mijn raadsperiode kende een turbulente start, de burgemeester sprak er al even over. In het zomerreces van 2014 verloor ik een van mijn beste vrienden, Pim, in de MH17-ramp, ik beviel van mijn dochter Emma Elisabeth Pim en mijn moeder overleed enkele weken daarna. In een tijd dat nieuw leven en afscheid nemen in elkaar overlopen, worden bewust en onbewust je prioriteiten opnieuw gerangschikt. Ik heb de afgelopen jaren met veel plezier betrokken inwoners gesproken en genoten van de energie van de initiatiefrijke Haarlemmers. De meest bijzondere tijd vond ik de komst van de vluchtelingen naar Haarlem en de ontzettend warme ontvangst van de vele vrijwilligers die echt het verschil hebben gemaakt in het leven van de koepelaars. Ik ben dan ook blij dat vele koepelaars definitief in Haarlem konden worden geplaatst bij hun nieuwgevonden familie, maar de afgelopen vier jaar heb ik in de raadzaal ook erg vaak gedacht: wat doe ik hier, hoe help ik de stad, de Haarlemmers met urenlange vergadering over procedures, akkefietjes en gekissebis? Ik heb met lede ogen moeten aanzien dat deze raad zijn raadsinstrumenten totaal uitgehold heeft. Het is een illusie dat een raad waarin coalitie en oppositie tot op de tanden toe bewapend tegenover elkaar staan, voor de beste besluiten zorgt. Wij allen zijn het stadsbestuur, wij allen zijn het aanzien van de politiek, wij allen zijn de lokale democratie. Ik hoop dat de volgende raad daar zorgvuldiger mee omgaat en het belang van de Haarlemmers gezamenlijk en constructief vooropstelt. Tot slot, mijn tijd in de lokale politiek is ontegenzeggelijk ten koste gegaan van mijn gezin, familie en vrienden. Wanneer ik afscheid neem van de gemeenteraad ligt mijn prioriteit bij hen. Ik heb eindelijk meer tijd voor hen en voor mijn baan en gelukkig blijft er ook nog tijd over voor qualitytime met mijn politieke familie, deze topfractie met de ongeëvenaarde Jeroen Fritz als voorman. We maken een doorstart als borrelgroep, de jonge mastodonten. We zullen ongetwijfeld vaak aan deze tijd terugdenken met een biertje in de hand, maar voor nu geef ik met een gerust hart het stokje door aan onze zes opvolgers.

De VOORZITTER: De heer Fritz.

De heer FRITZ: Dank, voorzitter, en dank, Jos, voor de mooie woorden net en de bijzondere onderscheidingen die daarbij horen. Al ben ik stiekem ook wel een beetje jaloers op die grote chocoladeplak, waar ik ook wel zin in heb, maar ik geloof niet dat het mag, want ik moet hem ook weer inleveren heb ik begrepen op het moment dat ik

overlijd. Voorzitter, het mooiste afscheidscadeau, eerlijk gezegd, kwam vorige week. De PvdA blijft als tweede partij sterk vertegenwoordigd in Haarlem, tegen de landelijke trend in. Morgen zitten hier weer zes PvdA'ers, een goed team vol frisse energie onder leiding van Floor Roduner. Ik had mij geen mooier afscheidscadeau kunnen bedenken. Ik wil een aantal mensen bedanken voor de goede samenwerking en voor soms ook het kritisch volgen. Ten eerste iedereen die ons werk hier mogelijk maakt: de griffie, ambtenaren, bodes, maar bovenal de Haarlemmers, de pers, de mensen die ons kritisch volgen en ondervragen. Zonder hen kan de politiek niet. Ik wil mijn collega-fractievoorzitters in de coalitie, Dilia, Daphne en Gideon, bedanken. Een paar weken geleden noemde Frits Garretsen mij bij het afscheid in de commissie Bestuur de loodgieter van de coalitie. Ik moet de heer Garretsen toch een beetje teleurstellen. Ten eerste ben ik niet zo technisch, ik kan nog geen schroef goed indraaien, dus loodgieter is wat dat betreft niet helemaal op mijn lijf geschreven, maar er zijn veel betere loodgieters in de coalitie. Ten eerste Gideon, die met een enorme loodgieterstas altijd de raadzaal inloopt met daarin een dik pak met papieren stukken, voorzien van verschillende kleuren stickertjes die allemaal een andere betekenis hebben en hem precies door de raadsvergadering heen leiden. Ik ben er zo jaloers op dat iemand zo gestructureerd kan werken; dat is een echte loodgieter. Dan natuurlijk Daphne, die als een echte loodgieter opkomt voor het onderhoud in onze stad, waar ik af en toe misschien wat over vroeg, als het ging om het sociaal beleid in de stad, was daar Daphne die dat ook ontzettend belangrijk vindt. Zij zei dan, ja, maar denk ook aan het onderhoud van de openbare ruimte. Een echte loodgieter. Ten slotte Dilia, die een enorm respect verdient voor de manier waarop zij haar fractie na een heel lastige start weer op de rails heeft gekregen en ook onze coalitie in de afgelopen tijd bij elkaar heeft gehouden. Dat verdient groot respect en dank daarvoor. Maar misschien is de echte loodgieter van deze coalitie wel de oppositie, want niets heeft deze coalitie zo hecht gemaakt als de manier waarop een deel van u oppositie heeft gevoerd, dus ook u wil ik daarvoor hartelijk danken. Naast Dilia, Daphne en Gideon wil ik ook in het bijzonder Cora, Yfke en Merijn, met wie ik samen met Maaike Pippel aan de basis van deze coalitie stond, hartelijk bedanken. Wat is het bijzonder in deze tijd dat wij zijn beloond door de kiezer en dat de coalitie stabiel is gebleven. Helaas is dat ten koste gaan van een de coalitiepartijen die heeft verloren en de andere heeft flink gewonnen. Dat is niet altijd rechtvaardig, maar dat een coalitie zo stabiel blijft, terwijl mensen riepen dat deze coalitie afgestraft moet worden, dat vind ik heel bijzonder en ik ben daar trots op. Ik wil Remy Wilshaus van ons afdelingsbestuur bedanken die onze vereniging ook in lastige tijden in het afgelopen jaar bij elkaar heeft gehouden en leiding heeft gegeven aan wat mij betreft de beste campagne van Haarlem. We waren overal; we waren in de wijken aanwezig. Heel bijzonder. En tot slot mijn eigen fractie: Ineke, Hans, Martien, Diana en Marceline. Marceline en Ienke gaan door en wat ben ik daar blij mee. Het was niet voor iedereen helemaal meteen duidelijk dat het zo zou gaan, maar wat is het fijn dat de leden daar vertrouwen in hebben gegeven en dat het vertrouwen door de kiezers op deze manier is beloond. Inderdaad, Diana, Martien en Hans, wij kunnen naar de kroeg, wij kunnen eindelijk gepensioneerd vanuit de politiek op een leuke manier doorpraten over politiek en we gaan daar uiteraard ook Marceline, Yfke en Floor voor uitnodigen. Ik neem vandaag afscheid van jullie als fractiegenoten, maar ik houd daar een aantal goede vrienden over en dat is heel bijzonder. Ik sluit af met een hartenkreet aan de nieuwe raad; een aantal zijn me al voorgegaan daarin. U zult hier de komende jaren heel veel insprekers zien, heel veel mensen met spandoeken en die komen allemaal voor heel goede zaken. Vergeet nooit dat u heel veel Haarlemmers hier niet zult zien, die uw hulp misschien nog wel veel harder nodig hebben. Kinderen die opgroeien in armoede, jongeren die op zoek zijn naar een betaalbare woning, ouderen die goede zorg nodig

hebben, voor hen heb ik samen met mijn fractie in de afgelopen twaalf jaar geknokt met vallen en opstaan. Natuurlijk hebben wij daar fouten in gemaakt, maar ik denk dat we daarin succesvol zijn geweest. Zij hebben uw hulp het hardst nodig, vergeet hen niet. Dank u wel.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Brander.

De heer BRANDER: Voorzitter, dank u wel, vier jaar in een minuut wordt lastig, dus daar zal ik geen poging toe doen. Ik heb een aantal rollen mogen vervullen in deze raad. Natuurlijk in eerste instantie de politieke rol in de commissie Samenleving. We hebben daar vaak onze politieke verschillen kunnen laten zien, maar zijn daar ook vaak eendrachtig samen opgetrokken met alle andere partijen. Mijn tweede rol was die van lid van de klachtencommissie inspraak. Een zware taak mag zeggen. Meneer Boer en ik hebben als enige twee raadsleden in die commissie wel twee zaken behandeld in de afgelopen vier jaar. Aan mijn derde rol heb ik heel veel plezier beleefd. Vanaf januari 2016 mocht ik de commissie Bestuur voorzitten. Prachtige debatten meegemaakt en natuurlijk trots dat ik voorzitter mocht zijn van uw commissie. En lid van het presidium, ik wil vanaf deze plek mijn commissiegriffier, mevrouw Marianne Blauwboer, van harte bedanken voor haar goede ondersteuning en natuurlijk Josine Spier, onze griffier, de andere griffiemedewerkers en de bodes. Ik heb een aantal resultaten op mijn conto mogen schrijven en de meest zichtbare is deze: de motie 'Zichtbaar transparanter', waardoor u mij ook thuis nu kunt zien, maar in de gemeenteraad uitsprak dat er cameratoezicht in de raadzaal moest komen. Daaraan heeft het CDA trouwens het goede resultaat te danken, namelijk dankzij het tamelijk briljante filmpje dat het heeft gemaakt. Dat het ook nog weleens fout kan gaan met het systeem bleek bij de heer Azannay, want op de een of andere manier is de naam van zijn partij weggevalen in zijn filmpje. Dank u allen voor de mooie tijd en de fijne samenwerking, vooral mijn fractiegenoten wil ik bedanken, ook iets verderop aan tafel. En dan de samenwerking in de raad. Die is niet altijd plezierig geweest, dat kan veel beter, en ik roep de nieuwe raad op om een bestuursakkoord te sluiten, om afspraken te maken over onder meer de manier van werken, de manier van samenwerken met college en raad. Ik heb van mijn Leidse collega's begrepen dat het daar heel goed werkt; leer daar alstublieft van. Voorzitter, zoals u weet, ben ik een plakker, maar ik ben nu bijna klaar. In oktober vorig jaar besloot ik om niet opnieuw verkiesbaar te zijn. Ik heb het fijn gevonden als een soort van wennen aan mijn nieuwe situatie dat we geen bruggenborden hebben geplakt, maar ik heb het wel gemist. Want die bruggenborden geven ook gewoon een beetje reuring, anarchisme, zo u wilt, dus ik zou zeggen volgende keer gewoon weer doen. Ik eindig als start van een mooie traditie en op persoonlijk verzoek van wethouder Snoek met de woorden van de Oostenrijks-Amerikaanse filosoof Schwarzenegger: "I'll be back."

De VOORZITTER: Ik kijk nog even rond, meneer Spijkerman.

De heer SPIJKERMAN: Ja, voorzitter, mij past enige bescheidenheid, want dit is mijn tweede afscheidsspeech in deze periode. Vandaar dat ik net even een beurt oversloeg. Ik wil mijn fractie hartelijk danken en ik sluit me aan bij Anne-Floor, die zojuist al memoreerde aan een moeilijke start. Ik denk wel een vriendenteam in de dop. Eigenlijk hebben we het altijd enerzijds gezellig gehad, anderzijds discussieerden we over van alles en nog wat. Ik denk dat onze fractievergaderingen ook het langst duurden van alle fracties, wij zaten regelmatig met een hijgende bode in onze nek om 23.15 uur nog de laatste punten te bediscussiëren, maar het heeft ons sterker gemaakt en ik wens de nieuwe

fractie heel veel succes en plezier. Hetzelfde geldt voor de commissie Samenleving, waarbij ik de woorden van de heer Brander inspirerend vond, namelijk: je kunt in de commissie Samenleving echt je maatschappijbeeld bespreken met elkaar. Iedereen heeft daar verschillende visies op. Maar ondanks die verschillende beginvisies hebben wij politieke afstanden overbrugd, een moeilijke start als je het hebt over bezuinigingen. Je hebt 60% van het budget wat oorspronkelijk het Rijk en de provincies tot hun beschikking hadden en ga daar maar creatief mee om. Volgens mij is dat ons ons goed gelukt. Ik wil eindigen, als ik ook alle andere raadsleden niet bij naam noem, maar wel heel veel dank toezeg met een oproep van mijn vrouw, want de partners zijn al vaak genoemd vanavond. Mijn partner en ik hebben ons ook heel erg verheugd op de periode na mijn raadslidmaatschap in de veronderstelling dat wij gezellig tegen elkaar aanliggend op de bank leuke avonden zouden kunnen meemaken, maar het feitelijke raadswerk ligt nu een week achter mij en ik heb een aantal situaties meegemaakt, waarbij ik de politiek niet goed los kon laten. Zo heb ik afgelopen donderdag tijdens een dinertje in het Pakhuis een interruptie gepleegd op mijn vrouw, toen zij in mijn beleving een van die maatschappijvisies naar voren bracht waar ik het totaal niet mee eens was, heb ik een punt van orde gemaakt en vlak voordat ik op de fiets stapte richting deze raadzaal heb ik een interpellatiedebat bij haar aangevraagd en de uitkomst krijg ik straks te horen. Mocht een aantal partners van andere vertrekkende raadsleden met dezelfde problematiek te kampen hebben: [Lottespijkerman@Gmail.com](mailto:Lottespijkerman@Gmail.com). Zij is van plan elke maandag om 20.00 en elke donderdag om 20.00 in ons nieuwe huis in Utrecht sessies te beleggen waar lotgenoten elkaar kunnen ontmoeten. Dank jullie wel.

De VOORZITTER: Dank je wel, dat was het aan afscheidswaarden. Dan rest mij om te melden dat wij afscheid genomen hebben van raadsleden die niet terugkomen, maar er zijn nog 21 raadsleden die ook vier jaar of een deel daarvan zich hebben ingezet en die in ieder geval ook een bloemetje krijgen. Als u nog even op uw plaatsen blijft, dan worden die bloemen ook aan u uitgereikt. Dat is het eerste en laat ik persoonlijk in ieder geval nog een extra dankwoord spreken, want deze raad is voor mij in ieder geval een heel bijzondere raad. Hoewel je het niet altijd zou zeggen, is dit wel de raad die mij heeft voorgedragen om burgemeester van Haarlem te worden. Daar wil ik u allemaal heel hartelijk voor danken, want het bevalt mij zeer. Dank. Ik ga de vergadering sluiten en wens u allen alle goeds en voor de 21 raadsleden die blijven: tot morgen. Ik sluit de vergadering.

[23.15 uur]

EINDE

Aldus vastgesteld in de vergadering van ..... (in te vullen door de griffie)

Griffier

Voorzitter